Leto LXIX Štev. 124 a V Ljubljani, v sredo, 28. maja 1941 Poštnina plačana v gotovini Cena 2 din - Prezzo L 0.60

Naročnina mesečno 30 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružn.: Jesenice, Kranj, Novo mesto.

SLOVENEC

Abbonamenti: Mese Din 30; Estero, mese Din 50; Edizione domenica, anno Din 96; Estero Din 120. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiali: Jesenice, Kranj, Novo mesto.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Izključno zastopstvo za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima l'Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Unica rappresentante per le inserzioni dal Regno d'Italia e dall'estero è l'Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Italijanske čete v Abesiniji sovražnika uspešno odbijajo

Italijansko vojno poročilo št. 356

Rim, 27. maja. lp. Uradno poročilo št. 356 glavnega stana italijanskih Vojnih Sil pravi:

Ponoči so naši bombniki napadli pomorsko oporišče La Valetta (Malta).

Severna Afrika: Močno živahno delovanje topništva na bojišču pri Tobruku. Naši letalski oddelki so bombardirali naprave in važne zgradbe v Tobruku in so bombe izzvale obsežne požare. Med bombardiranjem, ki ga omenja včerajšnje uradno poročilo, sta bila zadeta in hudo poškodovana še dva druga parnika. Ponoči na ponedeljek je sovražnik izvedel letalski polet na Benghazi.

Egejsko morje: Angleška letala so metala bombe na nekatere kraje na otokih Rodos in Scarpanto.

Vzhodna Afrika: V pokrajini jezer Galla in Sidamo so se naše čete bojevale proti sovražnim oddelkom in jim prizadejale hude izgube. Dne 24. maja je ob reki Baro eden naših oddelkov napadel in razbil sovražno postojanko. V pokrajini Debra Tabor naše čete uspešno odbijajo sovražni pritisk.

Med italijanskimi in nemškim četami na afriškem bojišču

Štirje italijanski časnikarji (kakor poroča »Il Giornale d'Italia«) so se v teh dneh po trudapolni vožnji pripeljali na severno afriško bojišče v Marmarico. Z živo besedo opisujejo zunanji videz nemških vojakov in častnikov, ki so jih bili sprejeli in odvedli v glavni stan nemškega generala in vojskovodje vseh nemških afriških čet, Rommela, »generala Viharja«, ki mu vojaki pravijo kar »očka« ali »naš stari«, dasi mu je šele 49 let. Že ta dva pridevka povesta, kako je vedenje med generalom in vojaštvom povsem domače, tovariško in prijateljsko. O bojišču samem pa poroča list med drugim:

»Kamor koli pogledaš, kamor se ozreš, sam prah, prah, prah in pesek. Dozdeva se nam, da smo zabredli v morje samega peska in prahu, da nas bodo peščeni valovi pogoltnili in nas bodo griči prahu spravili podse. Posebnega junaštva je treba vojakom v teh pokrajinah. Ničesar ni, kamor bi se bilo moči skriti spričo oblakov in hribov peska in prahu. Motorizirane čete italijanskih in nemških vojakov se valijo dalje in dalje po tem peščenem morju. Pesek ti sili v oči, prah ti suši grlo, ti maši ušesa, se ti zajeda med obleko. Silni so napori bojevanja v teh krajih, zakaj nobene izrazite bojne črte ni nikoder. Angleži so tu in so tam in vojaki begajo s te postojanke na drugo, to je prava pravcata dirka s točke na točko; naprej pa nazaj, pa na desno in levo. Vse sliči lovskemu psu, ki zalezuje divjačino, ki voha okoli in se mora lokavo pripravljati za naskok. Med oblake prahu in peska se vmešavajo oblaki dima topovskega ognja. Brž se premenja postojanka naših in nemških čet in zasledovanje se začenja iznova. Opazovanje, kam je krenil sovražnik, se vrši z vrha tankov, ki so edine vzvišene točke na tem neizmernem morju peska. Po kratkem obstreljevanju s topovi in strojnicami, mahoma izgine sovražnik in ga spet nikjer ni. Napredovanje se vrši zdaj za 50 m, zdaj za 100 m; sovražnik je tik naših in nemških čet, pa je spet oddaljen po 1000 m in več. Tako se nadaljuje to beganje in izbegavanje, prav tako kakor potekajo bitke na morju.

Nikjer ni trdnih tal, a namesto vodnih valov, pljuskajo krog naših čet valovi prahu in peska. Strašno in čudovito je vse to. Nehote se človek vpraša, kako je moči vojakom bojevati se na takem ozemlju. In kako vse drugače je treba oceniti zmage in izgube na takem bojišču! Saj je že bojišče samo najbolj okruten sovražnik in ta sovražnik ima na sebi še druge sovražnike, motorizirane čete, strojnice, topove, tanke. Izredne hrabrosti je treba tistim, ki se tu bojujejo, in izrednih sposobnosti je potreben tisti, ki poveljuje tem četam in vodi to bojišče.

Na Kreti, ki je vsa v ognju in dimu, že 9 dni trajajo silni boji

Angleži pričenjajo priznavati uspehe svojega nasprotnika

Rim, 27. maja. lp. Angleži le počasi uvidevajo resnost dogodkov na Kreti. Najprej so bili prepričani, da je na Kreti moglo pristati le manjše število padalcev. Toda število nemških čet se je na Kreti vedno bolj večalo, letalstvo osi pa je angleškemu brodovju zadalo najhujše udarce. Tedaj šele so se Angleži začeli zavedati resnosti dogodkov.

Zanimivo je zato poslušati komentarje, ki jih o bitki dajejo iz Londona. Tam priznavajo, da se je prava fronta razvila od letališča v Malemi do Kaneje, prav tako pa se boji razvijajo tudi okoli Retima in Herakliona. Nato so začeli v Londonu izjavljati, da se je nemška ofenziva razvila zelo drzno in na bleščeč se način in da je glavno to, da se nemške čete niso mogle prebiti naprej od letališča. Pred nekaj dnevi so Angleži začeli trditi, da Nemci ne morejo pripeljati topništva na otok, včeraj pa so objavili, da se je Nemcem posrečilo izkrcati lahko topništvo, kar povzroča, da so angleški protinapadi vedno bolj težavni.

Nato pa je že prišel angleški komentator, ki je začel pripovedovati, da so Nemci s prevažanjem čet in vojnega gradiva po zraku ustvarili v tej vojni nekaj čisto novega. Nemci so pokazali, kaj se lahko doseže s četami, ki so pripeljane po zraku. Končno pa so v Londonu izjavili, da je številčna premoč nemškega letalstva nad Kreto tolikšna, da Angleži na Kreti ne morejo braniti letališč, Nemci pa da imajo to premoč zaradi tega, ker imajo v bližnji Grčiji na razpolago toliko letališč.

Berlin, 27. maja. lp. Poveljnik nekega letalskega prevoza, ki je, preden je pristal, s svojim prevozom moštva preletel večino otoka Krete, in sicer nad angleškimi postojankami, je izjavil, da je severna črta angleškega obalnega topništva zavita v gost oblak, kar pa je najbrž posledica silnih eksplozij angleških municijskih skladišč. V notranjosti otoka zajema ogromen požar sovražne postojanke. Nato smo leteli nad nekim zalivom in opazili pod nami ostanke razbitih vojnih ladij, ki so nekatere med njimi še vedno gorele. Sledovi katastrofe niso mogli biti bolj zgovorni. V notranjosti otoka uničujejo ogromni požari vse naprave in barake sovražnih čet. Nad bojiščem je nebo zavito v gost in ogromen oblak dima.

Torpedna letala angleškim ladjam najbolj nevarna

Tanger, 27. maja. lp. Potniki, ki prihajajo iz Gibraltarja, pripovedujejo o zadnjih nesrečah angleškega brodovja na Sredozemskem morju. Neuspehi angleškega brodovja so zelo pretresli razpoloženje poveljstva v Gibraltarju. Z letalonosilke »Furius« in z rušilca »Pearles« so v Gibraltarju izkrcali mnogo ranjencev in med njimi tudi mnogo častnikov. Eden izmed častnikov je izjavil, da je treba smatrati, da je Sredozemsko morje poslej za Anglijo izgubljeno, ker se angleško brodovje ne bo moglo upirati silnemu delovanju letalstva osi. Isti častnik je izjavil, da so najbolj nevarna torpedna letala, katerim lahko vojna ladja uide le z največjo težavo.

Zadnji udarec Angliji

Berlin, 27. maja. lp. Revija »Berlin—Rim—Tokio« objavlja uvodnik o sedanjih metodah angleške politike in pravi, da je glavna naloga Anglije ta, tako mobilizirati plačane in satelitske države, da bi se vojna čim bolj podaljšala. Toda v Evropi ni več narodov, ki bi se hoteli žrtvovati za angleško stvar, prav tako pa se tudi na morju vojna ne razvija ugodno za Anglijo. Churchill se je trudil pridobiti čas, toda s tem samo odlaga smrtni boj svoje domovine, zato pa bo zadnji milostni udarec na Anglijo podvojen.

Kako je grški kralj ušel nemškim padalcem

Pripovedujeta dva angleška častnika iz kraljevega spremstva

Rim, 27. maja. lp. O begu kralju Jurija s Krete so se izvedele naslednje podrobnosti, kakor jih podaja poročilo Reuterja iz Kaira:

Podrobnosti o begu grškega kralja Jurija s Krete, njegovega predsednika vlade in članov angleškega poslaništva, so se izvedele v Kairu v nedeljo. Poročilo o tem begu sta podala dva angleška uradnika, ki sta tudi bila v spremstvu beguncev. To sta general Heywood, načelnik angleškega vojaškega odposlanstva v Grčiji, in polkovnik Bloond, angleški vojaški odposlanec v Grčiji.

Heywood je rekel:

Dne 20. maja zjutraj se je začelo silno bombardiranje in ob 8. zjutraj sem videl prihajati z neba padalce, ki so pristajali v pokrajini jugozahodno od Kaneje. Bilo je zelo mnogo padalcev in mnogo prevoznih letal, ki so prihajala proti jugu in jugozahodu. Medtem so začeli padalci pristajati severno od Kaneje in so poskušali pristati tudi v Maleni. Pristajanje padalcev se je nadaljevalo štiri ure. Padalci so takoj začeli streljati s strojnicami, brž ko so pristali.

Polkovnik Bloond je rekel, da je kralj Jurij prebival v hiši v neki vasi, kjer ga je stražilo grško orožništvo in dva oddelka novozelandskih čet, ki so se udeleževali vseh bojev po vdoru v Srbijo. Kralja, njegovega bratranca princa Petra in predsednika vlade je zbudilo brnenje letalskih motorjev. Najprej smo mislili, da gre za letalski napad. Toda kmalu smo opazili veliko skupino letal, ki so prihajala s severa, mi smo pa takoj pohiteli v zatevišča. Ogromna letala so letela nad hišami in kmalu nato smo opazili prevozna letala, ki so prihaja od zaboda in so letela zelo nizko. Vsako prevozno letalo je bilo obdano od treh letal. Iz letal so takoj začeli skakati padalci. Opazil sem v zraku skupino padalcev, ki sem jo cenil na 150 do 200.

Iz letal se je začel sipati ogenj iz strojnic. Toda tudi naši protiletalski topovi so streljali in naše čete so iz pušk streljale proti letalom. Sklenili smo zapustiti hišo, ki jo bodo gotovo takoj napadli, ker je bila na takem položaju, da bi jo vsakdo lahko uporabil za opazovalce. Dogodki so se razvijali tako hitro, da nismo mogli priti do prevoznih sredstev in smo odšli proti goram ter odnesli s seboj samo vse tisto, kar smo lahko pograbili z rokami.

Tedaj smo bili že opazili drugo skupino padalcev, ki je pristajala na cesto, po kateri smo se pomikali. Morali smo kreniti na hrib, ki je 500 m visok. Ko smo se vzpenjali v višino, smo vsakih 10 m lahko opazovali, kako nad nami švigajo letala v vseh smereh. Vrgli smo se na tla in princ Peter je rekel, da so letala letela tako nizko, da je lahko dobro prepoznal obraz strelca na letalu. Nato so potniki prišli v pastirsko kočo, kjer so počivali.

Od tam so odšli v Zenagijo, od koder so je Bloondu posrečilo telefonirati v Sudo in ukreniti tudi lahko vse potrebno, da bi se kralj lahko vkrcal v noči od 23. na 24. maj. Bloond je dodal, da je ves ta čas kralj potoval tako, kakor da bi bil na kakšnem izletu. Angleškemu poslaniku siru Mihaelu Palairetu in njegovi ženi se je posrečilo pridružiti se kraljevemu spremstvu. V dveh dneh so morali potniki ponekod priplezati do 2500 visoko in Bloond je izrekel prizanje novozelandskim vojakom, ki so bili oboroženi z brzostrelnimi puškami in z ročnimi granatami. Potniki so morali eno ledeno mrzlo noč prebiti v pastirski koči med skalami, kjer je kralj použil isti obrok hrane, kakor angleški vojak. Sestop v dolino je bil silno mučen in potniki so čakali vso noč na obljubljeno ladjo.

Podrobnosti o tem potovanju je brzojavil tudi dopisnik »United Pressa« iz Kaira, ki pravi, da je zadnjo miljo svojega bega kralj jezdil ~ala in imel šlem na glavi.

Vladar si ogleduje urejevanje Kapitola

Rim, 27. maja. lp. Kralj in Cesar je davi obiskal dela, ki so v teku, da bi se ločil vzhodni del Kapitola od griča samega. Suverena, ki je bil v spremstvu svojih pribočnikov, je sprejel rimski guverner in druge visoke upravne osebnosti.

Suveren je najprej pregledal načrte za ureditev vzhodnih pobočij kapitolskega griča in je nato pregledal ves odsek, kjer se razvijajo dela. Suverena so množice delavstva povsod z velikim navdušenjem pozdravljale.

Suveren se je nato zanimal za druga pripravljalna dela, ki so v teku v drugih delih mesta, in je izrazil guvernerju svojo veliko zadovoljnost za ogromna opravljena dela.

Duce sprejel Civilnega Komisarja za Dalmacijo

Rim, 27. maja. lp. Duce je sprejel Civilnega Komisarja za Dalmacijo, ki mu je razložil razvoj svojega dela.

Vojvoda in Vojvodinja Spoletska obiskala ranjence

Aquania, 27. maja. Nj. Kralj. Vis. Vojvoda in Vojvodinja Spoletska sta prispela včeraj v Marina di Massa, kjer sta obiskala vojaško pomorsko bolnišnico. Nj. Kr. Visočanstvi Aimone di Savoia in Vojvodinja Irene sta prisostvovala sv. maši, ki jo je daroval vojni kurat v vojni bolnišnici ob navzočnosti vojaških zdravnikov, prostovoljnih sester Rdečega križa in številnih vojnih ranjencev.

Aimone di Savoia je nato obiskal razne oddelke v bolnišnici in se je zlasti zanimal za vojne ranjence, od katerih se je hotel tako na najlepši način posloviti, ko je tako hitro zapustil Poveljstvo Pomorskega Oddelka v Visokem Tirrenu.

Ko sta Vojvoda in Vojvodinja Spoletska tako značilno pokazala svojo naklonjenost vojnim ranjencem, sta se v avtomobili vrnila v Firenzo, od koder sta tudi prišla.

Duce je imenoval sosvet za Ljubljansko pokrajino

Rim, 27. maja. lp. Z odlokm Duceja, Notranjega Ministra in na predlog Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino je bil imenovan sosvet za omenjeno pokrajino. V sosvetu so gospodje:

dr. Marko Natlačen, sin Petra in Jožefe, rojen v Mavčah (Vipava) 24. aprila 1886, odvetnik, bivši ban;

Ivan Pucelj, sin Frančiška in pokojne Ivane, rojen v Velikih Laščah 1887, posestnik, bivši minister;

dr. Matija Slavič, sin pokojnega Matija in Ane, rojen v Bučečovcih 27. januarja 1877, rektor vseučilišča v Ljubljani;

Franc Heinricher, sin Franca in Marije, rojen v Selcih 29. februarja 1897, podpredsednik Zveze industrijcev;

dr. Ivan Slokar, sin Ivana in Marije, rojen v Mostarju 8. oktobra 1884, glavni ravnatelj Zadružne gospodarske banke in predsednik Društva bančnih in zavaroval. zavodov;

Karel Kavka, sin Mihaela in Apolonije, rojen pri Sv. Pavlu (Domžale) 22. oktobra 1897, stavbenik, predsednik Obrtne zbornice;

Mliko Pirkmajer, sin Frančiška in Marije, rojen v Framu 15. februarja 1893, inženir;

Dr. Jože Lavrič, sin Karla in Ane, rojen v Moravčah 18. marca 1903, glavni tajnik Kmetijske zbornice.

Albin Smerkolj, sin Viljema in Marije, rojen v Korminu 2. februarja 1886, trgovec, predsednik trgovskega odseka Trgovinskoindustrijske zbornice.

Dr. Jože Basaj, sin Jakoba in Marije, rojen na Suhi 5. oktobra 1887, ravnatelj Zadružne zveze.

Lojze Sitar, sin Petra in Marije, rojen v Radovljici 25. maja 1906, trgovski sotrudnik, zastopnik trgovskih uslužbencev.

dr. Vladimir Valenčič, sin Ivana in Uršule rojen v Trnovem pri Ilirski Bistrici 26. februarja 1903, zastopnik bančnih uslužbencev.

Rudolf Krušec, sin Štefana in Elizabete, rojen v Gaberju 6. aprila 1898, mehanik, zastopnik industrijskega delavstva.

Karl Rogina, sin Mihaela in Marije, rojen v Drevčah 12. februarja 1909, kmet, zastopnik kmečkega delavstva.

„Bismarck" prisiljen podleči

Berlin, 27. maja. DNB. poroča: Nemška bojna ladja »Bismarck«, ki je v svojem prvem boju proti premočnim britanskim silam potopila oklepnico »Hood« ter poškodovala bojno ladjo »King George V.« je bila zadeta na kljunu z granato, ki ji je zmanjšalo brzino. Torpedo vržen med letalskim napadom 24. maja je še bolj poškodoval »Bismarcka« in mu še zmanjšal brzino. 26. maja je bila ladja neprenehoma napadana po premočnih sovražnih silah, 400 morskih milj zahodno od Bresta znova zadeta proti 21, po dveh letalskih torpedih, ki sta ji raznesla krmilo in vijake. Ob 23.40 istega dne je admiral Lütjens poslal vrhovnemu mornariškemu poveljstvu naslednje sporočilo:

»Ladja ne more več manevrirati. Borimo se do poslednje granate. Živel Vodja!«

V bitki s sovražnikovimi pomorskimi silami, ki so se vedno bolj množile, je »Bismarck« nadaljeval z bojem, dokler ni bil 27. maja zjutraj prisiljen podleči premoči sovražnikovih sil. (Stefani)

50letnica okrožnice „Rerum novarum"

Ob 50 letnici delavske okrožnice »Rerum novarum«, ki jo je bil izdal tedanji papež Leon XIII., bo sedanji sv. Oče prihodnjo nedeljo, 1. junija ob 4 popoldne po vatikanskem radiju razglasil svojo spominsko poslanico na to Leonovo okrožnico.

Dragocen dar ljubljanski univerzi

Bologna, 27. maja. lp. Društvo za domačo zgodovino v Emiliji in Romagni je na svojem občnem zboru sklenilo darovati univerzi v Ljubljani izvode vseh svojih publikacij od leta 1861. naprej. Ta sklep je bil sprejet na predlog profesorja Perikleja Ducatija, predsednika zgodovinskega društva. To darilo naj ima ta namen, da bi se poglobile prisrčne vezi med novo pokrajino in italijanskim narodom ter italijansko kulturo.

Italijanski poslanik obiskal maršala Mannerheima

Helsinki, 27. maja. lp. Italijanski poslanik Cicconardi je obiskal maršala Mannerheima in se pri njem dolgo mudil v prisrčnem razgovoru.

Maršal Petain francoskim materam

Rim, 27. maja. lp. Maršal Petain je govoril po radiu za praznik francoskih mater. V svojem govoru je govoril o nalogah, ki jih ima vsaka mati v sodobni Franciji, da bi se preprečilo propadanje francoskih družin. V svojem govoru je med drugim rekel:

Francoske matere! Francija obhaja danes praznik družine. Predvsem pa moramo častiti matere. Že deset mesecev se Francija skuša izviti iz verig materialistične civilizacije. Govoril sem že o nevarnosti individualizma in sem povabil Francoze, naj se nasionijo na naravne ustanove, prav tako pa tudi na moralne temelje, na katerih edino se lahko ohrani naša usoda. Družina, temeljna celica človeške družbe, je lahko najlepše poroštvo za obnovo in vstajenje francoskega naroda. Dežela, ki ima le malo rojstev, je obsojena v svojem bistvu na smrt. Kraljica vsakega doma in vsakega ognjišča pa je mati, ki s svojo ljubeznijo in s potrpežljivostjo vsak dan pospešuje življenje in mir ter blaženost v domači hiši. S svojo plemenitostjo širi povsod ljubezen okoli sebe. Matere naše domovine, vaša naloga je najtežja, vendar pa je tudi najlepša. Na svojih mestih ste povsod prve gojiteljice. Samo ve znate vsem dajati voljo do dela, smisel za disciplino, skromnost in spoštovanje, ki ustvarja zdrave ljudi in močne narode. Vi ste voditeljice naše krščanske civilizacije.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 27. maja. lp. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Podmornice so zahodno od Afrike potopile 14 težko naloženih sovražnih trgovskih parnikov s skupno 77.600 ton.

Na otoku Kreti nemške čete naprej po načrtu prodirajo, potem ko so po uspešnih bojih zavzele več krajev. Letalstvo je podpiralo te boje z uspešnimi napadi strmoglavcev na angleške postojanke, zbirališča čet in poljska taborišča. Protiletalsko topništvo je nad otokom sestrelilo lovsko letalo vrste »Hurricane«. Južno od Krete je bila poškodovana zelo velika prevozna ladja z bombnim zadetkom.

V vzhodnem delu Sredozemskega morja so nemški strmoglavci napadli močan angleški ladijski sprevod. Štiri bombe težke vrste so zadele letalonosilko, več bomb pa je zadelo dve križarki.

V Severni Afriki je bil pri Sollumu odbit angleški sunek, ki so ga podpirali tanki. Oddelki nemškega in italijanskega letalstva so uspešno sodelovali pri bojih. Pri nizkih napadih na angleške topniške kolone zahodno od Dar-El-Hamra je imel sovražnik hude izgube. Nemški strmoglavci so pred Tobrukom potopili dve trgovski ladji s skupno 9000 tonami in so poškodoval lahko angleško križarko.

Na morju okoli Anglije so nemška bojna letala uničila tovorno 3000 tonsko ladjo in so poškodovala zelo veliko trgovsko ladjo.

Drugi letalski napadi so včeraj in ponoči veljali pristaniškim napravam na angleški jugovzhodni obali. Prav uspešen je bil napad na neko angleško letalsko tovarno na angleškem jugovzhodu.

Sovražnik ni niti podnevi niti ponoči priletel nad nemško državno ozemlje.

Pri uničevanju sovražnih trgovskih parnikov zahodno od Afrike se je zlasti odlikoval korvetni kapitan Schütze s svojo podmornico, ko je potopil 11 parnikov s skupno 56.200 ton.

Z drznimi in uspešnimi izvidniškimi poleti nad Anglijo so se zlasti odlikovale naslednje posadke: 1. Poročnik Mayer in poročnik Enner in podčastnika Husskenig in Kuehne; 2. Poročnik Vollert, višji narednik Raasch, narednik Schwager in podčastnik Hagemeir.

Nemške podmornice v vodah Zahodne Afrike

Berlin, 27. maja. lp. V poslednjih dneh so nemške podmornice napadle več sovražnih sprevodov v vodah zahodno od Afrike. Podrobnosti še pričakujejo.

Berlin, 27. maja. lp. Podrobnosti o uspehih nemških podmornic na vodah zahodno od Afrike vedo povedati, da je bilo potopljenih več ko 10 angleških parnikov, ki so vozili v raznih sprevodih, in sicer v celoti 50.000 ton.

Nemška letala nad Anglijo

Berlin, 27. maja. lp. Ponoči so nemška letala zelo uspešno bombardirala dve veliki angleški letalski tovarni v južni Angliji.

Angleži so v ponedeljek izgubili 19 letal

Berlin, 27. maja. lp. Iz zanesljivega vira se je izvedelo, da je nemško letalstvo včeraj v letalskih dvobojih sestrelilo 12 sovražnih letal, 13. sovražno letalo je sestrelilo protiletalsko topništvo, tri druga sovražna letala pa so bila uničena na tleh. Prav tako je mornariško topništvo sestrelilo tri angleške bombnike. Tako je sovražnik v celem včeraj izgubil 19 letal, na nemški strani pa pogrešajo dve letali.

Veličastna grobnica v Gorici slovesno odprta

Gorica, 27. maja. lp. V Gorici so slovesno odkrili veličastno grobnico vsem padlim v svetovni vojni in žrtvam vojne v Afriki in v Španiji. Grobnico so odkrili z govorom Gvidonu Favettiju. Pred spomenik so številne organizacije položile svoje vence.

Sodelovanje med Berlinom in Vichyjem

Pariz, 27. maja. V Pariz so prispeli iz Vichyja prvi vlaki beguncev, ki so lansko leto zbežali iz zasedene v nezasedeno Francijo. To imenujejo v Parizu za prvo posledico tesnega sodelovanja med Berlinom in Vichyjem.

Papen pri turškem zun. ministru

Carigrad, 27. maja. lp. Nemški veleposlanik von Papen se je danes sešel s turškim zunanjim ministrom.

Reka zelo zanima Madžare

Budimpešta, 27. maja. lp. Madžarski krogi se te dni zelo zanimajo za Reko in za njene pristaniške naprave ter pomorsko prometne sposobnosti. Reka zopet zelo zanima madžarske pristojne kroge, ker se je razbila Jugoslavija in se je ustanovilo novo hrvatsko kraljestvo. Isti madžarski krogi poudarjajo, da je po svetovni vojni bivša Jugoslavija storila vse, da bi onemogočila redne prometne zveze med Madžarsko in Reko, dasi so italijanske oblasti ustanovile na Reki svobodno zono za Madžarsko. Sedaj pa se bodo med Hrvatsko in Madžarsko lahko obnovile stare prijateljske vezi in to bo omogočilo obnovo starih zvez med Madžarsko in Reko. Pričakujejo, da bo Italija na Reki povečala svobodno madžarsko zono in bo na Reki tudi ustanovljena madžarska paroplovna družba, ki naj na Jadranu in na Atlantiku obnovi madžarski pomorski promet. V prejšnjih časih je madžarska paroplovna družba prevažala sladkor v Anglijo, les v Francijo in v Španijo in moko v Brazilijo. Ni izključeno, da bodo sedaj v ta namen preosnovali takšno obstoječo paroplovno družbo, kajti tako z madžarske, kakor tudi z italijanske strani so že izvedene priprave za povečanje reškega pristanišča. (Tribuna.)

Amerika nezadovoljna z Rooseveltovimi ukrepi

Lizbona, 27. maja. V Združenih državah je veliko nerazpoloženje proti Rooseveltovi politiki, ki bi rad zapletel Združene države v vojno, čeprav velikanska večina ameriškega prebivalstva tega noče. Ta nezadovoljnost je naraslą zlasti zadnje dni, ko se je zvedelo, da hoče Roosevelt vpoklicati nov kontingent vojnih obveznikov, in sicer mladeničev, ki so izpolnili 22 leto. Če bi ta Rooseveltov namen uspel, bi bilo vpoklicanih junija približno en milijon Američanov pod orožje.

Ameriške vojaške oblasti prevzemajo civilna letališča

New York, 27. maja. lp. Vojaške oblasti so v New Yorku prevzele v svojo upravo civilno letališče Floyd Bennet, ki ga bodo takoj spremenili v vojaško letališče in tam zgradili najmodernejše vojaške naprave.

Hudi nemiri zoper Angleže v Indiji

Kabul, 27. maja. k. Neredi v Indiji so zavzeli že takšen obseg, da jih je treba smatrati za zelo težke. V Bombaju se je po nekaj mirnih nočeh v nedeljo spet poživila uporniška agitacija, ki je povzročila hud spopad v najbolj obljudenem muslimanskem delu mesta. — Trije ljudje so bili ubiti od strelnega orožja, več pa ranjenih. Močan poseg angleške policije ni mogel popraviti težkega položaja. Demonstranti so zažgali več skladišč. Okrog 500 ljudi je bilo aretiranih. Policija ni mogla sama obvladati bojišča, pa je zato dobila ojačenje angleških čet. Manifestanti so napadli glavno sprehajališče Bombaya. V začetku spopada je bilo dvajset ljudi ubitih, mnogo pa ranjenih. Ostrost, s katero je angleška policija nastopila, je še bolj razburila muslimane. Razglas, ki ga je izdala angleška vlada, ni imel pričakovanega učinka. V Bombaju Angleži ne morejo zatreti upor niškega gibanja, ki se je že globoko vkoreninilo tudi med muslimani.

Nemška bojna ladja »Bismarck« v hudem boju

Berlin, 27. maja. lp. Vrhovno poveljstvo nemških vojnih sil poroča: Bojna ladja »Bismarck« je znova od ponedeljka zvečer 21 v hudem boju s sovražnimi silami, ki so v premoči.

Kaj sodijo španski listi

Madrid, 27. maja. lp. Vsi listi pod velikimi naslovi na prvih straneh prinašajo poročila o hudih izgubah angleške vojne mornarice. Na prvi strani objavljajo listi tudi sliko »Hooda« in navajajo številke o angleških izgubah na Sredozemskem morju in Atlantiku. V svojih komentarjih podčrtavajo listi, da je konec angleškega monopola nad pomorskimi prometnimi zvezami in da se začenja rušiti nadoblast, ki jo je ustvaril Nelson. Angleško brodovje je moralo zbežati in voda okoli Krete, ker se brodovje ni moglo upirati delovanju italijanske mornarice in delovanju letalstva osi, poleg tega pa je nemška eskadra lahko prenesla svojo zmagovito ofenzivo celo do Grönlandije. Tako je propadla trdi'ev, da je angleško brodovje na morju nepremagljivo, to dejstvo pa je najbolj vplivalo na javno mnenje v Severni Ameriki, ki se vedno bolj obrača proti Rooseveltu.

»Pueblo« piše, da se je »Hood« potopil med obupnim poskusom, da bi preprečil delovanje nemških pomorskih sil proti angleškim prevozom. List povdarja, da so samo »Hood«, »Repulse« in »Renown« bile sposobne bojevati se s takozvanimi »žepnimi križarkami« in zato je »Hood« bil odvzet brodovju na Sredozemskem morju in je moral zasledovati nemške ladje. Toda v Londonu niso računali s tem, da je začel opravljati svojo službo »Bismarck« in tako se je angleška ponosna mornarica približala svojemu porazu na Atlantiku.

Albanski atentator usmrčen

Tirana, 27. maja. lp. Davi ob zori je bil v ječi v Tirani usmrčen po albanskem zakonu Mihajlov Vazil Laco, ki je bil obsojen na smrt pred vojaškim sodiščem. Dne 17. maja je Mihajlov oddal nekaj revolverskih strelov na predsednika albanske vlade Verlacija in ga k sreči ni zadel. Verlaci je bil v kraljevem spremstvu, ki je odhajalo na tiransko letališče.

Druzi zoper Angleže

Beyrut, 27. maja. lp. Iz Alepa se je izvedelo, da so obenem z angleškim podkonzulom zapustile mesto tudi številne židovske družine angleške narodnosti. Po vseh mestih se uspešno nadaljujejo zbirke za iraško stvar. Listi zavračajo angleške trditve, češ da druzijski Gebel v južnem Iraku ne bi podpiral sedanjega osvobodilnega gibanja. Vsi Druzi bodo povsod po svetu podpirali Arabce pri njihovi borbi proti tujcem.

Finski poslanik v Moskvi odstopil

Helsinki, 27. maja. lp. Predsednik finske vlade je sprejel ostavko, ki jo je podal finski poslanik v Moskvi Paasikivi. Namestu njega je bil za poslanika imenovan minister Giimen.

Velike vaje s padalci v Angliji

Stockholm, 27. maja. lp. Londonski radio je objavil, da so bile v Angliji v kraljevi navzočnosti velike vaje padalcev. Poročilo pravi, da so bile vaje »nekje v Angliji«. (Stampa.)

Za gospodarske vezi med Romunijo in Bolgarijo

Sofija, 27. maja. lp. Ravnatelj bolgarskega urada za zunanjo trgovino je odpotoval v Bukarešto, kjer bo proučeval možnosti za razvoj gospodarskih zvez med Romunijo in Bolgarijo.

Nekaj o Islandiji

Islandija

Pred kratkim smo brali v listih kratko poročilce, da je Islandija oklicala svojo samostojnost. Kakor znano, je bila Islandija doslej del danskega kraljestva.

Islandija je največji otok v severnem delu Atlantskega oceana in je kakor stopnica med angleškim otočjem in Grönlandijo. Meri 102.819 km² in ima 108.644 prebivalcev. Za Evropejca iz celine je islandska pokrajina polna raznih posebnosti in zanimivosti. Otok je gorat, gorovje Islandije je vulkanskega značaja in pada v krasnih, strmih fjordih globoko v morje. Notranjščina je deloma pustinjska z mnogimi vulkanskimi pojavi, obala pa je polna naravnih pristanišč. Med vulkani je največji 2120 metrov visoki Oräfajökull, ki je obenem tudi najvišja gora na tem otoku. Pokrit je z lavo, na vrhu pa ima več mogočnih vulkanskih žrel. Vulkani na Islandiji sicer ne bruhajo lave, vendar pa notranjščina te zemlje ne miruje, marveč stalno vre in pošilja na beli dan krasne gejzirje, ki so posebna značilnost Islandije. Podnebje je pod vplivom zalivskega toka. Islandija ima zato subarktično oceansko podnebje z milimi zimami in hladnimi poletji. V nižjih predelih je več rek in jezer; reke pa po večini niso plovne, ker so deloma premajhne, deloma pa ladje ne morejo pluti zaradi kakovosti rečnih strug. 13% celotne površine islandskega otoka pokrivajo veliki ledeniki, ostanki iz diluvialne dobe. V milem podnebju, ki ga dela zalivski tok, je rastlinski svet na Islandiji mnogo bujnejši, kakor po drugih krajih z isto severno širino. Tako uspevajo tam celo lističi — predvsem breze — potem seveda iglavci, zemlja ima lepe pašnike itd. V večjih količinah pridelujejo krompir, repo in zelje. Obala in reke so polne rib. Na obalah je mnogo štorkelj in drugih ptičev, notranjščina pa ima zelo malo vrst ptičev. Sploh je opaziti na Islandiji zelo malo živalskega sveta. Obljudena je le morska obala ter doline rek. 43.365 km² je obljudenega sveta, vse drugo — torej več kot polovica — je neobljudenega. Glavni pridobitveni panogi sta ribolov in živinoreja. Goje ovce, konje in govedo. Izvažajo ribe, kože, volno in meso. Glavno mesto na Islandiji je Reykjavik. Druga važnejša pristanišča so še Isafjördur na severozahodu, Akureyri na severu in Seydisfjördur na vzhodni strani otoka.

Zaradi pomanjkanja ostankov iz predzgodovinske dobe je popolnoma neznano, kakšni ljudje so v tistih časih živeli na tem otoku. Najbolj verjetno je, da otok sploh ni bil obljuden. Najdišča grobov iz 9. stoletja pričajo, da so se naselili na Islandijo v tistem času Kelti in Norvežani. Iz grobov je spoznati, da so bili Kelti kristjani (ker so mrtvece pokopavali), Norvežani pa so bili pogani (ker so mrtvece sežigali in shranjevali njihov pepel). Iz prvih časov islandske naselitve so tudi templji in hiše Norvežanov, ki kažejo germanski značaj.

Stara zgodovina tega otoka je torej neznana. Okrog leta 770 so odkrili Islandijo Normani iz Farörskih otokov, pa so že našli tam menihe, ki so zbežali pred Danci. Od leta 874. so naseljeni na Islandiji Norvežani. Prebivalstvo se je združilo l. 930. v svobodno aristokratsko državo z vsakoletnim thingom — zborom, ki je proglasil l. 1000. krščanstvo za državno vero. Leta 1264. se je podvrgla Islandija norveški kroni in je prišla z njo vred leta 1380. v zvezo z Dansko; v zvezi z Dansko je ostala Islandija tudi potem, ko se je Norveška l. 814 ločila od nje. Slabo vladanje, trgovski monopol, potresi in razne druge šibe so imeli za posledico odvzetje avtonomije l. 1802. Leta 1843. je bil zopet vzpostavljen althing s posvetovalno močjo, ustava Kristijana IX. pa mu je zopet vrnila zakonodajno moč. Od takrat je Danska vedno bolj popuščala in dajala Islandiji vedno večjo samostojnost. Leta 1904. so dobili Islandci enega ministra v Reykjaviku, ki ni bil odgovoren danskemu državnemu zboru, marveč althingu. Leta 1913. so dobile na Islandiji tudi ženske volilno pravico. V pogodbi leta 1918. je postala Islandija samostojna kraljevina v personalni uniji z Dansko. To razmerje lahko po tej pogodbi odpove l. 1943.

Islandci so velike rasti, bele kože, svetlih oči, dolge glave in črnih las. Obraz jim je srednje širok, nos pa ozek in podolgovat. Ljudstvo je resno, gostoljubno, ljubi svobodo in svoj dom, je zelo nadarjeno in močne volje. Po večini so Islandčani protestanti. Ker je otok odrezan daleč od ostalega sveta, je zrasla na njem tudi svojska kultura, ki se je v malem še do danes ohranila v ženski nošnji, gradnji hiš itd. Mnogo prebivalcev se je izselilo iz Islandije in si ustvarilo nove domove v Kanadi ter v Zedinjenih državah. Jezik Islandčanov je skandinavski z norveškim poudarkom.

Svetilnik na Islandiji

Vodja Hitlerjeve mladine v Rimu

Rim, 27. maja. lp. Arthur Axmann, vodja Hitlerjeve mladine je davi obiskal Forum Mussolini in izrekel živahno priznanje za odlične naprave na stadionu. Pred odhodom s Foruma se je pogovarjal z mladimi fašisti, ki so se vrnili z grškega bojišča.

Romunski minister v Sofiji

Sofija, 27. maja. lp. Minister za propagando Ragnich je zjutraj prišel iz Bukarešte v Sofijo. Romunskega ministra, ki je prišel na uradni obisk, so sprejeli predsednik vlade Filov, zunanji minister in notranji minister. Danes bo gosta sprejel tudi kralj Boris.

Kratke zanimivosti

Neke vrste bambusovo trstje raste tako hitro, da doseže v nekaj tednih višino 40 metrov. Tega trstja je več vrst. Pri neki vrsti se menda res uresniči stavek, ki ga včasih govorimo o kom, da »vidi travo rasti«. Ta trst namreč zraste v 10 minutah za 30 cm visoko.

•

V Bolgariji žive senice, ki so znane po zelo močnih gnezdih. Te živalice si spletejo tako močna in trpežna gnezda, da jih Bolgari uporabljajo kot copate.

•

Človek bi menil, da je v deželah večne pomladi in večnega poletja drevje vedno zeleno. Toda narava ima svoje zakone. Lep primer dežele večne pomladi je otok Madeira, ki se celo leto koplje v bleščečem soncu. Na Madeiri je bukev 149 dni brez listja, jablana in hruška 110 dni, vinska trta pa 157 dni. Podobno se opaža tudi v tropskih pragozdovih. Vse, kar nosi v sebi znak organskega življenja, mora po naravnem zakonu nekaj časa počivati in mirovati, da si nabere novih moči. Kakor vidimo, tudi podnebje teh splošnih naravnih zakonov ne more spremeniti.

Obisk Visokega Komisarja v ljubljanski bolnišnici

Za največji zdravstveni zavod Ljubljanske pokrajine prihajajo lepši časi

Ljubljana, 27. maja.

Prijetno preseneča našo javnost odločnost in naglica, s katero rešuje fašistična Italija najtežavnejše probleme, o katerih se je pri nas včasih debatiralo dolga leta, do izvršitve pa ni prišlo. Nazoren primer za to je bliskovitost, s katero se je sedaj načelo eno naših najtežjih in najvažnejših vprašanj — povečanje ljubljanske bolnišnice. Nekaj dni po priključitvi Ljubljanske pokrajine italijanskemu imperiju je že Duce ob priliki sprejema Visokega Komisarja v Rimu odredil, da se začno v najmlajši provinci velikopotezna javna dela. V okvir teh del pa je vključena tudi ljubljanska bolnišnica. Visoki Komisar Eksc. Grazioli se je hotel sam prepričati o nujnosti in potrebi reorganizacije bolnišnice. Prvega svojih oficielnih obiskov, ki jih je namenil našim ustanovam in zavodom, katere bo vse osebno pregledal, je napravil v bolnišnici.

Obisk Visokega Komisarja se je vršil včeraj popoldne ter je trajal od 4 do pol 7. Bil je temeljit ter se je Visoki Komisar zanimal za najmanjše podrobnosti, tako da ni mogel izvršiti ogleda vseh oddelkov in naprav, katere bo obiskal še v prihodnjih dneh. Ob prihodu so ga sprejeli ravnatelj zavoda dr. Ferlan z ekonomom Verbičem, načelnik zdravstvenega oddelka Kosi, načelnik tehničnega oddelka inž. Rueh s teh. nadsv. inž. Černivcem, zdravstveni inšpektor dr. Avramovič, dekan medicinske fakultete dr. Hribar, banski svetnik Mahnič; v spremstvu Vis. Komisarja sta bila posebni dopisnik Agencije Stefani com. Carlo Tigoli in teh. strokovnjak inž. Walch. Primariji so pričakovali obisk Vis. Komisarja z zdravniki in ostalim osebjem na svojih oddelkih.

Vis. Komisar se je takoj po prihodu podal na kirurgični oddelek. Primarij oddelka ga je v družbi zdravnikov spremljal po posameznih prostorih ter mu tolmačil vse podrobnosti. Eksc. Grazioli je pokazal vsestransko zanimanje za vsako podrobnost, povpraševal je po posameznih bolezenskih primerih, o gmotnih in družinskih razmerah bolnikov, od kod so doma, pogovarjal se je s pomočjo tolmača z njimi, naletel pa je tudi na mnoge, ki so znali italijansko ter so z njim naravnost govorili. Že pri vstopu v prvo dvorano ga je globoko dirnil prizor, ki ga je spremljal potem na vsej poti, po vseh oddelkih: Po trije bolniki leže na dveh posteljah, po dva malčka se morata stiskati na enem samem ležišču, drugi spet, za katere ni prostora niti na postelji, pa najdejo ležišče na trdih nosilih. Vsi ti prizori, ki so nam postali že vsakdanji, ker smo jih leta in leta gledali brez moči, so ga utrdili v odločnosti, da se morajo razmere v naši bolnišnici korenito izpremeniti. Tako je hodil od sobe do sobe; v eni je naletel na ponesrečenega italijanskega vojaka, kateremu so morali amputirati nogo. Razgovarjal se je z njim in presrečen je vojak sprejel lepo darilo ter se lesketajočih oči zahvaljeval. Pokazali so mu očeta enajstih otrok, pa ga je obdaroval, drugje je videl dva mala neprevidna bratca, ki sta preizkušala bombo, ter sedaj ležita skupaj v eni postelji, oba močno obstreljena. Tudi njima je naklonil denarno darilo. Tam je spet obdaroval revno mater, brezposelnega bolnega siroma, v vsaki sobi je bilo teh dovolj. Najlepši prizori so bili v otroški sobi kirurškega oddelka. Malčki so radostno sprejeli visokega obiskovalca ter mu brez strahu izražali svoje posebne srčne želje: ta si je želel to, drugi spet drugo igračo, najbolj pa ga je presenetil desetletni dečko, ki si je zaželel italijansko slovnico! S kirurgičnega oddelka je odšel na notranji, kjer je zopet dobil isti vtis kakor na kirurgiji: vse je prenapolnjeno, vse kriči po razširitvi, obnovitvi. Pri odhodu pa se je v vsaki sobi od vseh bolnikov prisrčno poslovil, želeč jim čimprejšnje ozdravitve. Nato si je ogledal kuhinjo, pralnico ter novo, nedovršeno klinično predavalnico in končno upravne prostore. Tam je bila kratka konferenca, na kateri si je dal predložiti načrte za obnovitev in povečanje bolnišnice.

Eksc. Visoki Komisar v bolniški sobi.

Poleg nedostatkov, na katerih trpi naša bolnišnica že desetletja, pa je Visoki Komisar imel priložnost videti vzorno skrb uprave, primarijev in zdravnikov, sester in ostalega bolniškega osebja, da bi se s tem, kar je na razpolago, dalo storiti največ, kar je mogoče. Zato je ob slovesu naprosil ravnatelja bolnišnice, da vsem svojim sodelavcem sporoči izraze njegovega zadovoljstva spričo vneme, ki jo kažejo zlasti zdravniki in njihovi asistenti za napredek bolnišnice in zdravje bolnikov.

Pred odhodom je Visoki Komisar izdal svoje prve odredbe, ki se bodo poznale v bolnišnici že v nekaj dneh. S sredstvi, ki jih je dal takoj na razpolago, bo olajšan najprej položaj bolnikov, ki so se doslej stiskali na tesnih ležiščih po dva v eni, po trije v dveh posteljah. To pa je samo prva pomoč, kajti za našo bolnišnico bodo v kratkem nastopili še boljši časi.

V okviru 20 milijonskega kredita za javna dela bodo izvršeni tudi v bolnišnici najpotrebnejši načrti: Prva etapa predvideva zgradbo nove pralnice, kuhinje, kotlarne ter obnovitev cevnega omrežja. Vse te naprave so nujno potrebne za normalno funkcioniranje bolnišnice. Potem bo istočasno povečan kirurški paviljon z nadzidavo še enega nadstropja, v spodnjih prostorih paviljona pa se bo uredila nezgodna postaja. Z novimi prizidki se bodo dobili prostori za klinične namene ter klinične predavalnice, ki so se že gradile, pa so bila dela ustavljena.

Z navedenimi deli pa še ne bo konec izgradnje. Pripravili se bodo še načrti za razširjenje internega paviljona, novega paviljona za tuberkulozne, kar postaja posebno aktualno, odkar je odpadlo zdravilišče na Golniku, potreben je zavod za zdravstveno zaščito dece in mater, ker gostuje sedaj v kompleksu bolnišnice ter dela napotje razširjenju rentgenološkega oddelka ter oddelka za očesne, nosne in vratne bolezni. Končno pa je nujna zgraditev patološkega oddelka medicinske fakultete, ki je navezan na prosekturo. Vse te načrte bodo naši tehnični strokovnjaki čimprej preštudirali. Poleg tega se mudi v Ljubljani še poseben gradbeni inšpektor ministrstva iz Rima z nalogo, da prouči vsa najnujnejša gradbena vprašanja. Ko bo imel rimski ministrski svet dne 10. junija v Rimu svojo sejo, bo sklepal o vseh teh vprašanjih.

To so posledice obiska Visokega Komisarja v ljubljanski bolnišnici in njegovih prizadevanj za čim večjo izpopolnitev zdravstvenih razmer v Ljubljanski pokrajini, za kar mu bo prebivalstvo globoko hvaležno.

Eksc. Visoki Komisar si ogleduje načrte za povečanje bolnišnice.

Iz Spodnje Štajerske

Likvidacija javnih in zasebnih knjižnic se je pričela. Prosvetna društva in druge organizacije morajo izročiti svoje knjižnice posebnemu motoriziranemu oddelku, ki potuje po deželi. Prav tako tudi župnijske in občinske knjižnice.

Sejmi se na Sp. Štajerskem še vršijo, vendar dogona živine sploh ni. Živine namreč jako primanjkuje, ker jo je precej pobrala vojna. Kmetje lahko prodajo živino mesarjem doma ter je ni treba goniti na semenj. Pomanjkanje mesa zlasti v mestih je splošno. V gostilnah je začelo primanjkovati vina, ker je bila lanska vinska letina jako slaba, ob prevratnih dneh pa se je veliko vina popilo. Ljudje pijejo sedaj večinoma pivo, ki ga postavljata na trg pivovarna v Laškem in Tscheligijeva pivovarna v Mariboru. Graško pivo se na Sp. Štajerskem še ni pojavilo.

Službo božjo po Slovenskih goricah opravlja sedaj dekan Gomilšek od Sv. Benedikta, in sicer na ta način, da mašuje vsak dan v dveh farnih cerkvah. Na ta način imajo skoraj v vseh farah v Slovenskih goricah tedensko sv. mašo.

Vsa stanovanja in sobe v Mariboru, ki so ostale prazne zaradi preselitve stanovalcev ali če so stanovalci odpotovali s Sp. Štajerske, se morajo takoj prijaviti mestnemu stanovanjskemu uradu na Stolnem trgu 11, ki edini razpolaga s stanovanji ter jih nakazuje strankam.

Iz Hrvatske

Slovaški poslanik, pooblaščeni minister Karel Murgaš, je v ponedeljek opoldne v spremstvu tajnika slovaškega poslaništva dr. Šulika izročil svoje poverilnice poglavniku dr. Paveliču. Pri tej slovesnosti je bil navzoč tudi državni tajnik za zunanje zadeve dr. Lorkovič.

Regulacija rek. V hrvatskem uradnem listu je izšel dekret, s katerim je imenovano posebno ravnateljstvo za dela pri melioraciji in regulaciji rek.

Po smrti povišan za generala. Poglavnik dr. Pavelič je po smrti imenoval za generala brata maršala Slavka Kvaternika, polkovnika Petra Kvaternika, ki je na tragičen način umrl na dan, ko je bila proglašena neodvisna hrvatska država.

Poučite mladino

da se ne bo igrala z orožjem, granatami in naboji

Ljubljana, 27. maja.

Skoraj dva meseca sta že minula od nesrečne vojne, pa še vedno prihajajo njene žrtve v bolnišnico s svežimi ranami, še vedno se odpirajo grobovi ter požirajo mlada življenja. Skoraj brez izjeme pa so vse te žrtve sami otroci, sami šolarji, ki se ponesrečijo z igračkanjem z ročnimi granatami, naboji in drugim orožjem.

Pri umikanju in razsulu bivše jugoslov. vojske so ostale v naših krajih velike zaloge orožja in razstreliv. Ne samo v skladiščih, kjer so bili ti predmeti še kolikor toliko na varnem pred nepoklicanimi rokami, temveč največ ob cestah, po katerih se je vojska umikala. Celi kupi pušk so ostali po vaseh, po travnikih ob cestah, vmes pa strojnice, topovi in drugo orožje. Vse to orožje so zasedbene oblasti v veliki večini sicer pobrale, ker jih je oddajalo tudi prebivalstvo, toda težje je bilo s pobiranjem pištol, municije, zlasti pa ročnih granat. Mladina, zlasti otroci so se jih polastili v velikih količinah in posledice so se kmalu pokazale. V bolnišnico so začeli voziti mlade šolarje, strašno razmesarjene, skoraj še več, kakor ranjenih, pa je bilo mrtvih. Vzrok skoraj pri vseh slučajih eden in isti: igra z ročno granato. Dečki se niso zavedali silne nevarnosti, ki tiči v tem jajčastem predmetu, dostikrat so nosili granate v žepu po cele tedne, jo skraja radovedno ogledovali, potem pa skušali odkriti skrivnosti njene notranjosti, in sicer na ta način, da so jo razbijali s kamenjem ali udarjali z njo ob železo. Učinek je bil vedno podoben: nenadna eksplozija in navadno večje število žrtev, ker preiskujejo dečki take reči najrajši v družbi! Poslednji žalostni primer, ki se je pripetil pri Devici Mariji v Polju te dni, kjer je ročna granata raztrgala in usmrtila dečka, je posebno nazoren: fant je prinesel granato najprej v šolo, kjer jo je ves razred dečkov ogledoval ter jo skušal razdreti. Čudovit slučaj, da granata že takrat ni eksplodirala, saj bi bile posledice naravnost strahovite. Podobno, kot z granatami, se godi tudi z naboji za puške. Brihtne mlade glave so si izmislile celo vrsto načinov, kako pripravljajo te naboje do eksplozije ter izstreljujejo iz njih celo krogle.

Najbolj žalostno pa je, da se udeležujejo večkrat nevarnih iger celo odrasli ljudje, fantje, ki bi vendarle morali imeti nekaj razsodnosti in pameti. Namesto tega pa sami hodijo z granatami ob potokih in rekah, jih mečejo v vodo ter uničujejo ribe in ribji zarod. Poleg nevarnosti, kateri se izpostavljajo, delajo s tem še neprecenljivo škodo našemu narodnemu gospodarstvu, ker uničijo za dolga leta bogastvo naših voda. Tudi na starše pade velik del krivde, saj so vse nesreče dokaz, da se ne brigajo, kaj delajo otroci, da jih ne nadzirajo, kakor bi bilo potrebno, da jih ne poučijo o nevarnosti, ki jim preti. Vsaka taka malomarnost odraslih bi morala biti strogo kaznovana, pa bi bil kmalu red. Pa tudi ostali vzgojni faktorji, zlasti pa učitelji, bodo morali posvetiti temu več pažnje, da se neprestane nesreče zaradi igračkanja z orožjem preprečijo.

Otroški podlistek 3

Pravljice Božene Němcove

Radoš je odšel s poklonom iz sobe, toda zavistni dvorjan je oznanil kralju, da mu kraljična ni odgovorila niti besedice. Radoš je moral ostati v gradu še dva dni, kjer se mu je sicer dobro godilo. Mojster je vedel, kaj naj si misli, ko mu je prinesel služabnik denar za nakit in mu obenem sporočil, da se bo Radoš vrnil šele čez tri dni.

Drugi dan so Radoša zopet peljali v kraljičino sobo. Kakor prejšnji dan, se je tudi sedaj postavil pred njeno sliko in se vprašal: »Razsodi ti, lepa podoba, o krutem boju, ki se bije v gradu. Rezbar je napravil kip gospodične, krojač ji je sešil oblačila, toda govornik ji je dal dar govora. Sedaj bi jo rad imel vsak. Povej, komu pripada?«

»Že včeraj sem ti rekla, da temu, ki ji je dal govor,« je zopet odgovorila princeza.

Dvorjan, ki je prisluškoval, ni privoščil Radošu, da bi postal kralj. Tako je zopet rekel kralju, da princeza ni odgovorila na vprašanje. Zato so ga za en dan pridržali v gradu.

Tretjega dne pa je šel poslušat kralj sam. Radoš je spet vstopil v sobo in tretjič vprašal podobo: »Razsodi ti, lepa podoba, v krutem boju, ki se bije v gradu: Rezbar je izdelal kip gospodične, krojač ji je sešil oblačila, toda govornik ji je dal besedo. Komu pripada sedaj?«

»Že dvakrat sem ti rekla, da govorniku. Zakaj ti ni zadosti in mi ne daš miru?« je rekla Libena in vstala od mize. Tedaj je skočil kralj v sobo in jokaje poljubil hčer. Nato je prijel Radoša za roko in mu rekel: »Mladenič, ti si me napravil za srečnega očeta. Povrnil si mi vse veselje, zato postani moj sin in kralj, kajti priznam ti, da si modrejši, kakor drugi.«

»Moj najmilostljivejši gospodar!« je odvrnil Radoš, »kako naj bom kralj, ko sem pa nizkega rodu in se ne znam obnašati na dvoru, kot se spodobi, a krasna kraljična me ne bo hotela za svojega moža.«

»Ti si me s svojo modrostjo rešil vseh začaranih vezi, zato nočem nobenega drugega za moža kakor tebe,« je rekla Libena in podala roko Radošu, ki jo je vroče poljubil.

Takoj je šel glas po vsem mestu, da je kraljična ozdravljena ter da je njen rešitelj preprosti zlatarski pomočnik. Tedaj je pohitel stari mojster v grad, da bi se prepričal, če je res tako. Ko ga je kmalu potem Radoš predstavil kralju kot svojega dobrega mojstra, je zahvaljeval Boga v svojem srcu, da mu je poslal takega vajenca.

Čez nekaj časa je bila svatba in kraljevska nevesta se je blestela v draguljih in nakitu, ki ji ga je napravil lastnoročno sam ženin. Radoš je vladal modro kakor pred njim še noben kralj, in ljudstvo je neprestano molilo zanj. Imel je nekoliko sinov, a vsak se je moral že v mladosti nekaj izučiti ter nihče ni dobil naslovov brez zaslug. Če pa jih je tudi Pamet tako pozdravila z razumom kot očeta, se pa ne ve.

Kaznovana ošabnost

Na kraljevski grad so bili poklicani slikarji, da bi naslikali podobo kralja Miroslava. Ta mladi kralj bi se namreč zelo rad oženil. Med mnogimi podobami, ki jih je dobil od raznih kraljičen in knežen, je bila tudi ena tako zelo lepa, da je kralj Miroslav pri prvem pogledu nanjo sklenil, da jo bo vzel za ženo. Zato se je dal tudi sam slikati, da bi ji poslal v zameno svojo podobo, obenem pa jo zaprosil za njeno roko. Slikarji so se zbrali na njegovem dvoru in kralj jim je govoril:

»Slavni gospodje mojstri! Dal sem vas poklicati zato k sebi, da bi me vsak od vas posebej naslikal. Nočem pa, da bi vi sami pridali kaj lepote mojemu obrazu, temveč rajši vidim, da je obličje za spoznanje grše kakor pa je v resnici.«

»Zakaj bi bilo treba tebi, kralj naš in gospod, lepote še dodavati?« so rekli slikarji. »Veseli bomo, če bo naš čopič mogel posneti to lepoto, ki jo imaš v resnici.«

Z vnemo so se poprijeli slikarji svojega dela. V kratkem času je bilo že nekaj podob postavljenih v prelepi kraljevski sobani. Kralj jih je prišel pogledat in z njim njegovi svetovalci, da si izberejo najlepšo in jo odpošljejo izbranki.

»Jaz mislim,« je rekel dvorjan, »da je Vaše obličje, milostljivi kralj, lepše kakor pa je na kateri si bodi podobi tukaj, kajti niti ena ni povsem taka, kakor je Vaše obličje.«

»Nisem hotel, da bi bil dobro zadet. Mislim namreč, da se kraljična ne bo jezila, če bom v resnici za spoznanje lepši, kakor pa na sliki.«

Zato si je tudi izbral podobo, ki mu je bila najmanj všeč. Dal jo je v zlat okvir, z dragimi kamenji posut, ter jo poslal obenem z drugimi darovi po svojih najzvestejših dvorjanih očetu prelepe kraljične, ki so imeli nalogo, v njegovem imenu zaprositi za njeno roko.

Z neizmernim hrepenenjem je čakal njihove vrnitve. Res so prišli nazaj čez nekaj tednov, toda žalostni in slabo razpoloženi, tako da se kralj Miroslav ni nadejal nič dobrega iz njihovih ust

Drobne novice

Koledar

Sreda, 28. maja: Avguštin, škof; Viljem, opat; German, škof; Heladij, mučenec.

Četrtek, 29. maja: Maksim, škof in mučenec; Marija Magdalena Pazzi, devica; Teodozija, sveta žena in mučenica.

Novi grobovi

† Ivana Grilec

V častitljivi starosti 92 let je umrla v ponedeljek zvečer gospa Ivana Grilec, roj. Bonač. — Smrt jo je osvobodila vseh zemeljskih spon na njenem stanovanju, s katerim je bila tako povezana, saj je bivala v njem skoraj 70 let. Ker so rajnki kmalu umrli starši, je morala ona prevzeti njih nalogo in skrbeti za svoje brate in sestre, izmed katerih pa živi še samo dvorni svetnik v p. g. Franc Bonač. Tako se je po sili razmer že zgodaj privadila trdemu delu in nato ji je potekalo vse življenje le v delu in molitvi, ki jo je bodrila v težkih urah. Ni je potrla smrt vseh petih otrok — sin in hči sta umrla v najlepši življenjski dobi — niti smrt moža, ko je potem ostala sama na svetu. Kadar ji je bilo hudo, je imela navado reči: Je že Bog tako hotel. Ta njena globoka vernost in srčna dobrotljivost sta ji pomagala nositi križ življenja. Zato se pa tudi ni bala smrti. Večkrat je dejala: Naj le pride, jaz sem pripravljena. Zunanji dokaz tega je dejstvo, da je bila 43 let članica Marijine bratovščine za pogreb, 33 let pa je bila v Marijini kongregaciji za gospe pri sv. Jožefu. Kako je bila dobra do soljudi, kaže tudi to, da je pri njej služila 55 let zvesta služkinja Meta, ki je tam tudi umrla. O njenem zlatem srcu za siromake pa vedo le tisti, ki jim je pomagala.

Rajna gospa je bila do zadnjega telesno in duševno čila, pred kratkim pa je legla in v ponedeljek zvečer mirno zaspala v Gospodu, kakor zaspi le tisti, ki je izpolnil svojo nalogo. Njena davna želja: »Umrla bi rada v maju, Marijinem mesecu«, se ji je izpolnila, odšla je k svojim dragim. Naj počiva v miru blaga duša. Žalujočim naše iskreno sožalje!

•

† V Ljubljani je v torek zjutraj ob 1 umrl gospod **Franc Štenta**, pisarniški ravnatelj okr. sodišča v pokoju in hišni posestnik. Doživel je visoko starost 88 let. Rajni se je leta 1878 udeležil okupacijske vojske v Bosni in Hercegovini. Po vojaškem službovanju je vstopil v službo pri sodišču, kjer je služil do leta 1914, ko je bil upokojen. Bil je odličen uradnik in je zato tudi napredoval do pisarniškega ravnatelja. Pogreb blagega pokojnika bo v sredo, 28. maja ob 5 popoldne iz mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti 9 na pokopališče k Sv. Križu. Naj počiva v miru! Žalujočim naše iskreno sožalje.

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Amalija Lasner roj. Demšar, vdova po železniškem uslužbencu. Pogreb bo v četrtek ob pol treh popoldne z Žal. kapela sv. Marije, na pokopališče pri Sv. Križu. Naj ji sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Osebne novice

= **Poroka.** Na Ježici sta se v nedeljo, 25. maja poročila: **Ivan Cankar**, železniški nameščenec v Celju, in **Ana Cunder**, posestnikova hči iz ugledne krščanske družine v Stožicah. Naj bi ženin, ki nosi ime in priimek našega velikega pisatelja, imel v zakonskem stanu s svojo dobro ženko vred vsaj nekoliko toliko sreče, kolikor ima niegov soimenec slave v pisateljskem pogledu.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16., 19. in 21. uri!

Pretresljiva ljubezenska drama po rom. E. Bronte

Glas v viharju

Laurence Olivier, Marie Oberon, David Niven
(s slovenskimi napisi)

Kino Matica, telefon 22-41

MADAME BUTERFLY

Maria Cebotari, Fosco Giachetti, Lucia Englisch, Luigi Almirante, Germana Paoheri

Kino Sloga, telefon 27-30

Film globoke in ganljive vsebine

Za otrokovo srečo

Film je opremljen s hrvaškim besedilom

Kino Union, telefon 22-21

Slovenske žrtve vojske

38—39. **Jožef Sekirnik**, gostilničar, in njegov sin **Leopold** sta bila ustreljena veliki teden na križišču cest pri Stranjah blizu Šmarja pri Jelšah.

40. **Karel Richter**, administrativni poročnik, rodom iz Kamnika, je bil ubit ob priliki bombardiranja Belgrada dne 6. aprila.

41. **Branka Bojc**, akademičarka, je bila ustreljena v Belgradu veliki teden.

43—44. **I. Koderman** iz Ljubljane in **Ivan Kovač** iz Šenčurja pri Kranju, sta bila ubita v železniški delavnici v Nišu na veliki torek, dne 8. aprila.

Obvestila o pogrešancih

so došla na Rdeči križ. Svojce prosimo, da dvignejo odgovore v pisarni na Miklošičevi cesti 22b/II.

Belič Mira; Bavdek Dušan; Dernač Maks; Horvat Štefan, Ik Štefan; Intihar Rudolf; inž. Kremžar Ludvik; Kreiner Ervin; Kranjec Rudolf; Kuljbakin Helena rojena Zickero; Krulej Pavel; Leban Jožef; Lavrenčič Franjo; Mohorčič Jerica; Medved Mira; Poklukar Jože; Ručigaj Nada roj. Skarica; Soklič Ivan; Sindič Kosa; Theuerschuh Ivan; Žepič (Janez) Anton; Žemva Franc. — Odgovori so došli iz sledečih krajev: *Sarajevo, Kraljevo, Vučitrn, Priština*

— **Samo pri svojih trgovcih**, kjer stalno kupujejo, naj kupujejo odjemalci ter naj ne hodijo po blago po vseh mogočih trgovinah, ker zaradi navala prav lahko pri tem ali onem trgovcu zmanjka dotičnega blaga. Dosti strank si namreč na ta način zbira zaloge, zlasti pa se tega načina poslužujejo prekupčevalci, da lahko verižijo s tako zbranim blagom. Celo na mestni tržnici v Ljubljani so zalotili mlekarja, ki si je tako zbiral zalogo surovega masla, da so drugi zanj kupovali zavitke po ¼ kg. Kdor obleta vse trgovine in kupuje tudi samo po ¼ kg, si v kratkem času že nabere precejšnjo zalogo, a drugi morajo ostati brez tega ali onega živila. Ljudje naj se torej ne pritožujejo, če pri trgovcu, ki jih ne pozna, ne dobe zahtevanega blaga, saj trgovec mora založiti svoje stalne odjemalce s potrebnimi živili ter jih obvarovati pred pomanjkanjem. Trgovci odklanjajo kupce v interesu svojih stalnih strank in zato naj nikdo ne zabavlja, če ne dobi blaga v trgovini, kjer ni prej kupoval. Kdor išče blago pri tujem trgovcu, je že sumljiv zbiranja in kupičenja živil ter tudi prepovedanega prekupčevanja in veriženja. Zato pa opozarjamo gospodinje, naj se drže svojih trgovcev, trgovci naj pa tudi postrežejo v prvi vrsti samo svojim stalnim odjemalcem.

— **Rdečemu križu so darovali: bivši deželni uradniki v spomin blagopokojnega njihovega šefa** Matije Zamide vsoto 630 din. V isti namen je daroval poštni ravnatelj gosp. Ivan Vidmar znesek 100 din. Iskrena hvala.

— **Prijava terjatev in dolgov.** V smislu uredbe Visokega Komisarja z dne 17. t. m. so morali vsi do 26. t. m. prijaviti svoje terjatve in dolgove, ki jih imajo po raznih krajih in pokrajinah izven Ljubljanske pokrajine, ljubljanskemu denarnemu zavodu Hranilnici dravske banovine. Ta je sprejemala od 17. t. m. naprej prijave terjatev in dolgov vsak dan od 8 do 12 in od 15 do 17. Dnevno je bil velikanski naval strank, ki so hitele prijavljat svoje terjatve odnosno dolgove na posebnih formularjih. V ponedeljek ob 17 je bilo prijavljenje končano. Izdanih je bilo v splošnem do 15.000 formularjev. Nekatere stranke, zavodi in podjetja so prijavili znatne svote. Do 31. t. m. je treba prijaviti vse inozemske vrednostne papirje. Že včeraj je bil precejšen naval strank, ki so se zanimale za prijave vrednostnih papirjev. Hranilnica opravlja sedaj kontrolo vseh prijav glede terjatve in dolgov, posebno, da-li so vse rubrike predpisanih prijavnih pol pravilno izpolnjene. Konec meseca bo Hranilnica izdala prijaviteljem uradno potrdilo o prijavi terjatev in dolgov.

— Jos. Schriyvers C. Ss. R. **Jezus duhovniku.** Prevedel Vilko Fajdiga. Ljubljana 1941. Založila Jugoslovanska knjigarna Str. 132. Cena broš. 35 din, vez. 45 din. — Redemptorist Schriyvers, ki ga že poznamo po prevodu »Daruj se Bogu«, je med najboljšimi sodobnimi ascetičnimi pisatelji. S toplo, naravnostno in iskreno besedo poseže v globine verskih resnic in v globino človeških duš ter jih skuša zbližati. Knjižica »Jezus duhovniku« je kot že naslov pove namenjena duhovnikom. Poklicala naj bi mu v spomin vso njegovo veličino in vso njegovo odgovorno poslanstvo. Vsebina je naslednja: 1. Drugi Kristus. 2. Prva zapoved. Bodite sveti! Božje življenje. Božja pomoč. 3. Za Jezusom. Ponižnost. Čistost. Velikodušnost. 4. Nad prepadi. Skušnjave. Mlačnost. Vrnitev. 5. Na dnu. Greh. Smrt. Sodba. 6. Ob skrivnih virih. 7. Sredi življenja. 8. Srednik. 9. Pastir. 10. Jezusov prijatelj. Pri Materi. — Knjižica ni namenjena za površno branje, čeprav je pisana zelo jasno in preprosto. V njeno vsebino se je treba pri premišljevanjih, adoracijah, ob rekolekciskih dneh uglobiti, da odkrijemo njeno krasoto, da bo zgrabila naša srca in jih naravnala na Boga. Če kdaj, potem mora danes duhovnik živeti iz vere, da bo mogel tako hudo preskušanim dušam s prepričevalno besedo oznanjati božjo, nespremenljivo Resnico. Čitanje knjižice »Jezus duhovniku« bo v nas trajno budilo novomašniško razpoloženje in navdušenje za sveti poklic. Toplo priporočam. C. Potočnik.

— **Pogreša se redov šolar Karlo Zgaga.** Njegov zadnji naslov je bil: 3. četa, 61 PA Divizijon, Kraljevo (Moravska ban.). Kdor kaj ve o njem, naj javi proti povračilu stroškov na naslov: Ivan Zgaga, Milčinskega 63, Ljubljana VII.

Ljubljana

l **Sestanek srednješolskega odseka Katehetskega društva** bo v sredo, 28. maja ob 8 zvečer v društvenem lokalu. Radi važnih razgovorov naj se gospodje profesorji verouka udeležijo sestanka v čim večjem številu.

l **Tretjeredniki!** Danes, v sredo, ob pol treh popoldne bo na Žalah pogreb kapucinskega gvardiana iz Škofje Loke, p. Rafaela Bogataja, ki je v ponedeljek umrl v ljubljanskem frančiškanskem samostanu. Želo lepo vas vabimo, da se pogreba v obilnem številu udeležite, da pokažemo bratsko vzajemnost do očetov kapucinov. Sv. maša zadušnica za pokojnega p. Rafaela bo v sredo zjutraj ob 7 v frančiškanski cerkvi Marijinega Oznanjenja. — Voditelj.

l **Kongregacija Marije Pomočnice za gospe pri Sv. Jožefu** se udeleži v sredo, 28. t. m. popoldne ob 4 pogreba umrle članice gospe Ivan Grilc z Žal iz kapelice sv. Petra.

l **Profesorski zbor juridične fakultete** je poklonil Akademskemu podpornemu društvu znesek 700 dinarjev na nesto venca na grob svojega člana blagopokojnega g. dr. Rada Kušeja, rednega univ. profesorja. Iskrena hvala!

l **P. n. gledališke obiskovalce** opozarjamo, da je odslej začetek vseh večernih predstav v Drami in Operi ob 19.30. — Začetek predstav, ki trajajo preko tri ure, pa bo ob 19. uri, in bo to vselej posebej omenjeno v gledališkem repertoarju in noticah.

l **Drevi ob 19. uri bodo igrali v Drami kot ljudsko predstavo po globoko znižanih cenah od 14 din navzdol Schillerjevo dramo »KOVARSTVO IN LJUBEZEN«.** V njej je udarno pokazana razlika med aristokratskim in meščanskim svetom ter borba med poštenostjo in kovarstvom koristolovcev. Režiser: P. Malec k. g. Opozarjamo, da bo to **zadnja uprizoritev** te predstave v tekoči sezoni.

l **Gounodova opera »FAUST«** spada med tista dela francoske muzikalne literature, ki uživajo veliko popularnost. Po prastari pripovedki koncipirani libreto,tvori učinkovito osnovo za inveniozno Gounodovo glasbo, ki je polna lepih arij, dvospevov in zborov. Zanimivo zamišljeni veliki balet je točka, ki prispeva k vrednosti predstave. Glavne partije bodo peli: Francl, Vidalijeva, Janko, Popov in Polajnarjeva. Dirigent: D. Žebre. Režiser: C. Debevec. Načrti za inscenarijo po režiserjevi zamisli: inž. arh. E. Franz. **Opozarjamo na začetek predstave, ki bo drevi v sredo ob 19. uri za red Sreda.**

l **Do 340 vzorcev raznih živil vzetih v maju.** Kontrola posameznih živil, posebno kruha in mleka, je bila doslej ta mesec prav živahna in obsežna. Organi mestnega tržnega nadzorstva so uradno pobrali do včeraj že 340 vzorcev kruha in mleka. Vzorce kruha so organi vzeli pri raznih ljubljanskih pekih in po gostilnah. Takih vzorcev je bilo 41. Ostali vzorci, 299 po številu, se tičejo mleka, ki ga prodajajo razne mlekarne in dovažajo kmetje v mesto. Točni rezultati še niso znani. Splošno še vedno drži dejstvo, da naše mlekarice vozijo v mesto kljub vsem težavam dobro in pošteno mleko. So res tu in tam primeri, da mleko izkazuje premalo maščobe pod 2.3%. So nekateri primeri, da so mlekarice pripeljali v mesto nesnažno, s smetmi pomešano mleko.

l **Naprava lahkih tlakov** z uporabo domačega požlahtnjenega katrana po naših ulicah je že davno sklenjena stvar, da bi se rešila blata in nadležnega prahu. Ljudje pa morajo potrpeti, saj ob hladnem in deževnem vremenu sploh ni mogoče utrjevati tlakov s katranom, ker so ta dela mogoča in uspešna le ob popolnoma suhem in dovolj toplem vremenu. Sicer pa letos ne smemo v tem pogledu preveč zahtevati od mestne občine, ki je dobila polno novih, težko izvedljivih, a neodložljivih nalog. Pomislimo samo na prehrano! Prav tako pa morajo Ljubljančani upoštevati tudi za 100 in več odstotkov višje cene raznega gradiva in tudi visoko povišanje drugih stroškov. Marsikatero delo je sploh obstalo, ker ni nikjer mogoče niti za drag denar dobiti potrebnega cementa in drugega gradiva. Navzlic vsemu temu bo pa mestna občina letos popravila še asfaltne hodnike v Prešernovi in Šelenburgovi ulici ter dokončala nekatera že lansko leto začeta dela, na novo pa pride na vrsto Vegova ulica in zgornji del Emonske ceste do Zoisove ceste, naposled pa tudi Turjaška ulica pred palačo vseučiliške knjižnice. Zaradi naraščanja cen in pomanjkanja gradiva pa niti za naštete ulice in ceste danes nikdo ne more jamčiti, da bi bile utrjene in urejene po dosedanjih načrtih in sklepih.

l **Odvažanje pepela iz centralnih kurjav, tovarn in sploh večjih kurilnih naprav.** Ker mestni smetarji ne morejo pobirati teh odpadkov z navadnimi smetarskimi vozovi na zabojčke, saj so ti vozovi namenjeni pač le za pobiranje smeti in pepela iz stanovanj ter ima vsako stanovanje pravico le do enega zabojčka, zato posestniki tako velikih kurilnih naprav morajo pepel in ogorke ter druge odpadke sami odvažati na določena odlagališča.

Gledališče

Drama: Sreda, 28. maja ob 19: »Kovarstvo in ljubezen«. Izven. Ljudska predstava. Znižane cene od 14 din navzdol. — Četrtek, 29. maja ob 19.30: »Učenjak«. Red Četrtek.

Opera: Sreda 28. maja ob 19: »Faust«. Red Sreda.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Poizvedovanja

Izgubila sem v nedeljo popoldne od Vodmatske ulice do Kodeljevega osmerokotno zlato zapestno uro z monogramom P. Z. Poštenega najditelja prosim, da uro odda v upravi »Slovenca« proti nagradi. Pred nakupom svarim.

Šport

Usoda slovenskega nogometa

V skromnih razmerah se je znašel naš nogomet. Od 58 v Slovenski nogometni zvezi včlanjenih klubov jih je ostalo še 13. Delokrog Zveze je s tem zelo reduciran, zato pa skuša sedaj iz ostankov, ki so v Ljubljani, organizirati novo enoto ter obdržati slovenski nogomet na dostojni višini. Kljub vsemu je izšel naš ljubljanski nogomet iz teh nesreč kar močno ojačen. Precejšnje število najboljših igralcev izvenljubljanskih klubov se je preselilo v Ljubljano ter so se prijavili sedaj v domača društva, kjer so že začeli s treningi in nastopi. Da se poživi delo klubov, je organizirala Zveza pokalno tekmovanje, katerega se udeležuje vseh 13 moštev. V načrtu Zveze so nadalje gostovanja naših klubov v Italiji. Sodelovanje s klubi, ki so ostali v Dalmatinski provinci v Italiji bo težje, ker so pač prometne zveze zelo težavne ter bi bila potovanja predraga. Za naše športne razmere bi bilo najprimernejše sodelovanje z italijanskimi klubi v Primorju, ker so komunikacije prav ugodne in daljava ni prevelika, povrhu pa so tamošnji klubi zelo dobri ter uživa zlasti Triestina velik sloves v italijanskem nogometu. Za takšno sodelovanje bi bilo tudi med našim športnim občinstvom največ zanimanja. Govori se, da bo v kratkem prišel odposlanec italijanske nogometne federacije iz Rima v Ljubljano ter se bodo naši funkcionarji z njim pomenili o prilagoditvi našega nogometa italijanskim razmeram.

Zveza ima zaenkrat od domačih prireditev na sporedu samo pokalno tekmovanje, pač pa se bo svoječasno začeto juniorsko prvenstvo spet nadaljevalo in zaključilo. Zveza je stopila nadalje v stike z direktorijem italijanske nogometne province v Trstu zaradi nastopa juniorskih reprezentanc Ljubljana : Trst. Naši juniorji so s svoječasnim uspehom v Zagrebu pokazali velike sposobnosti ter si lahko zaradi tega srečanja z reprezentanco tržaške province mnogo obetamo.

•

Zamenjava je nastala v našem poročilu o nedeljski prijateljski tekmi juniorskih moštev Slavije in Hermesa. Pravilni rezultat se glasi 2:0 za Slavijo.

Nov svetovni rekord v prsnem plavanju na 400 in 500 m je postavila v Düsseldorfu znana nemška plavalka Anni Kapel. 400 m je preplavala v 6.08.3, 500 m pa 7.43.4.

Iz belgrajskega nogometa. Belgrajski športniki so se nenavadno hitro znašli. Nogometni klubi so že na novo organizirali svoje vrste ter so pričeli z rednimi treningi. Seveda manjka marsikatero znano ime, vendar se vidi, da vojna ni zasekala v vrstah športnikov prevelikih vrzeli. Jutri, v nedeljo, bodo pričele tekme za pokal Srbske nogometne zveze. Poleg belgrajskih bivših ligašev bodo sodelovali v pokalnem tekmovanju tudi izvenbelgrajski klubi, tako »Jugoslavija« iz Jabuke in zemunski »Vitez«. V prvem srečanju nastopijo jutri v Belgradu: BSK : BASK in Jugoslavija : Jedinstvo. V Zemunu nastopita Vitez : Jabuka. — V zemunski tovarni letal Zmaj je zaposlenih med nemškimi vojaškimi strokovnjaki večje število nogometašev, članov berlinskega kluba »Tenis-Borusia«. Sestavili so svoj klub, ki je igral z Jugoslavijo ter jo premagal s 4:3, izgubil pa je proti BSK.

Šiba božja

Če se pomerimo ob neskončnosti Boga, smo in ostanemo ljudje le muhe enodnevnice. Spričo vsevednosti Boga je naše znanje le slepota. Kdor koli si je iz neizmernosti vesoljstva, iz mogočnosti zakonov, ki urejajo vesoljstvo, pridobil kaj več ko le majceno slutnjo o veličini Boga, in več kot slutnjo sploh ne moremo doumeti, ta se ne bo več čudil, da stoji venomer pred samimi ugankami. Zakaj, tiste črte, ki jih riše božja roka, se vlečejo skozi tisočletja. Mi pa vidimo od teh črt samo prav majcen drobec. In vendar se utegne človeku na tem drobcu, ki ga je prezrl, zgoditi, da spozna to, kar se mu je pred desetimi leti dozdevalo kot hud udarec in bridka krivica, za veliko dobroto! Kdor ve, iz kakšnih majhnih kamenčkov je sestavljeno človeško znanje in kako da so majhni koraki, ki z njimi napreduje naše razumevanje, in koliko neštevilnih vprašanj je zmeraj pred nami, ta bo kaj previdno izgovarjal besedo »nesmiselno«, kadar česa ne bo razumel!

Toda celo tisti, ki je zadosti pameten in razumen, da ni spričo ugank trmast, ampak ostane ponižen; tudi tisti, ki se dobro zaveda kratkovidnosti in tesnobe človeške pameti, tudi vsi tisti se zmeraj mučijo z vprašanjem: Zakaj Bog dopusti, da trpimo; zakaj molči, ko vidi toliko trpljenja in revščine; zakaj ne odpravi trpljenja, ko bi ga vendar lahko odpravil!

Ta vprašanja so tako stara, kot je staro trpljenje samo. Toda včasih postanejo ta vprašanja že kar epidemija, postanejo ljudska bolezen, ki boleha deset in deset tisočev vernih kristjanov za njo. In kjer ni takrat vera zares močna in zdrava, ondi se začne veliko umiranje verskega prepričanja. Statistike navajajo veliko število odpadnikov, in brezbožna propaganda ima bogato žetev. Tiste dobe, kjer naraste trpljenje v pravo pravcato povodenj, so zmeraj polne vprašanj: kam, zakaj, čemu! Takrat govorimo o dobah preizkušenj. Govorimo o šibi božji, pravimo, da so preizkušnje, ki jih človek prestaja, šibe, ki se jim moramo pokoravati. Božje preizkušnje — božje šibe. Oba izraza sta posrečena, saj izhajata od predstave, da Bog spusti na nas trpljenje, da odpre zatvornice, ki iz njih hrumijo stiske in nadloge, in da vihti šibo, ki se pod njenimi udarci zvijemo. Vendar je treba k takemu predstavljanju postaviti jako krepke in velike vprašaje.

Doživeli smo dvoje velikih dob trpljenja in stiske. Prvo trpljenje, bivša svetovna vojna, je komaj dve desetletji za nami. Druga doba stiske, sedanja vojna in vse, kar je še posebej za naš narod z njo v zvezi, je pravkar sredi med nami. Toda obe ti dobi sta vprav dva odlična zgleda za to, kako človek zaradi stiske in trpljenja nesmiselno obtožuje Boga. In obe sta zgled tudi za to, kako bi se ljudje z govorjenjem o »božjih preskušnjah« in o »šibi božji« radi izognili sami sebi in spoznanju lastnih grehot in odgovornosti za lastna dejanja.

Ali ne slišimo venomer takih vprašanj in vzdihov: »Le kako da Bog dopusti tako morilo? Le kako more Bog gledati vse to početje? Le kako to more?« Šiba božja? Pač, šiba je res, toda — kdo jo je napravil? In kdo vihti šibo? Ali res Bog? Ali je Bog začel vojno in jo kakor ognjeno ploho spustil na ljudi? Kar nemogoče je, pa je vendarle res, da ljudje vse naprtimo Bogu in da moremo pri tem še vero izgubiti!

Gospodarstvo

Koliko dinarjev so zamenjali Madžari za pengö

S koncem aprila 1941 je dosegel obtok bankovcev na Madžarskem rekordno število 1680 milijonov pengö. Samo v zadnjem tednu aprila se je obtok bankovcev povečal za 197.3 milijona pengö. To veliko povečanje je v zvezi z zamenjavo dinarske valute v pengö na ozemljih, katere je zasedla madžarska vojska. To so Bačka, Baranja, Medmurje in Prekmurje. Kot znano, je bil dinar zamenjan v pengö v razmerju 10 din za 1 pengö. Znesek 123.6 milij. pengö, katere je dala Madžarska narodna banka za dinarje, je knjižen na posebnem računu kot dolg madžarske države.

Iz teh podatkov je razvidno, da so dobili in zamenjali Madžari na zasedenem ozemlju, ki meri 11.647 km² in šteje 1.063.000 prebivalcev (na podlagi ljudskega štetja iz leta 1931.) 1.236 milijonov dinarjev. Potemtakem je znašal obtok bankovcev na enega prebivalca nad 1000 din, kar približno odgovarja povprečju za vse ozemlje bivše kraljevine Jugoslavije, če računamo obtok bankovcev s koncem marca na 15 milijard dinarjev.

•

Prijava terjatev in obveznosti ter vrednostnih papirjev v dinarski valuti. Dne 26. maja 1941-XIX je potekel rok, po katerem je bilo pri Hranilnici dravske banovine prijaviti terjatve in dolgove, državne in zasebne vrednostne papirje, ki se glase na dinarje. Prijavni dnevi so pokazali veliko prepletenost našega gospodarskega življenja z ostalimi pokrajinami bivše kraljevine Jugoslavije. Približno 5000 prijav je bilo vloženih samo za dolgove in terjatve. Pri tem se je pokazalo, da prevladujejo, zlasti kar se tiče Ljubljane, predvsem terjatve, kar je glede na stališče Ljubljane v našem gospodarskem življenju razumljivo. Tudi državnih in zasebnih vrednostnih papirjev je bilo mnogo v posesti naših ljudi. Vložili so skoraj 3000 prijav za te papirje, kar je dokaz, da se je nahajalo pri nas mnogo državnih papirjev ne samo pri zavodih, temveč tudi pri zasebnikih, ki so imeli manjše vsote kot naložbene kapitale.

Ljubljanska borza za blago in vrednote ima občni zbor dne 30. maja, v petek ob 16 v borznih prostorih. Na dnevnem redu je poročilo o poslovanju v letu 1940., nato pa volitve petih članov borznega sveta, petih članov finančnega odbora in 14 članov borznega razsodišča.

Madžari tožijo, da imajo preveč upokojencev. Ljudsko štetje na Madžarskem je leta 1910. izkazalo 145.510 upokojencev, t. j. 1.9% vsega prebivalstva. Leta 1920. je število upokojencev naraslo na 197.095, t. j. 2.5% vsega prebivalstva, leta 1930. pa na 360.901, t. j. 4.2% vsega prebivalstva. Tudi ljudsko štetje leta 1941. je izkazalo nadaljnje naraščanje števila upokojencev, ki jih je že skoraj pol milijona ali 5% vsega prebivalstva. Med skupinami prebivalstva po poklicih stoje upokojenci na tretjem mestu, takoj za kmeti in industrijo ter obrtjo.

Varčevanje s kruhom v Romuniji. Na osnovi vladne odredbe v Bukarešti so dane sedaj na razpolago vse blokirane zaloge žita in moke. Cena bele moke je določena na 42.5 leja za kilogram, ljudske moke na 14 in otrobov na 6 lejev za kilogram. Posebna novost je uvedba dveh dni brez kruha. Ta dva dni v tednu se bo dobila samo koruzna kaša, katero imenujejo Romuni Mamaliga. Le ta vrsta koruznih izdelkov je naprodaj dva dni v tednu.

KULTURNI OBZORNIK

Simfonični koncert Ljubljanske Filharmonije

Zadnji koncert Ljubljanske Filharmonije je bil v letošnji sezoni že četrti njen nastop; po prvodecembrskem koncertu, po koncertu slovenske sodobne simfonične glasbe in po izvedbi Verdijevega Requiema je zdaj nudila nov program iz slovenske, ruske, italijanske in nemške simfonične literature. Program je obsegal stvarjalna obdobja sedemnajstega stoletja z A. Corellijevim Concerto grosso, op. 6, št. 8, osemnajstega odnosno začetka naslednjega stoletja z Beethovnovo Peto simfonijo v c-molu, op. 67, drugo polovico devetnajstega z Glazunova Koncertom za violino in orkester v a-molu, op. 82, ter sedanje dobe z L. M. Škerjanca Drugo simfonijo v h-molu. Program je bil torej smotrno izbran; nudil nam je nekak pregled tvornosti štirih stvarjalnih epoh, katerih vsaka nosi svojstvenost slogovnega in estetsko pojmovnega značaja. Corellijev Concerto grosso je skladba v šestih stavkih za godalni orkester. Prvi stavek preide po Vivace v Grave, drugi Allegro je zgrajen v kontrapunktičnem smislu, tretji je trodelno zasnovan Adagio-Allegro-Adagio, četrti se giblje v plesni obliki, istotako peti, zadnji šesti pa je dodani Pastorale (ad libitum). Corellijeva glasba poteka spokojno, je močna po svoji priprostosti, iskrena in skoraj bi rekel otroško kristalna. Dirigent je to delo pojmoval pravilno in dasiravno ni bila vsa lepotna glasbena danost popolnoma izčrpana, je ta skladba vendarle dosegla praviino pojmovano interpretacijo, ki pa ni bila še v podrobnostih izdelana do zadnjih potankosti in fines. Bila pa je izvajalsko najboljša. Druga simfonija L. M Škerjanca je doživela v celoti svoj krst. Prvič je bil izveden zadnji tretji stavek Allegro con brio. Škerjančevo simfonično stvariteljno delo zavzema čimdalje večji obseg. Njegova gradba temelji zlasti na harmoničnih učinkih, dočim je melodična stran nekako za Škerjanca manj važna. Melodija se pojavi kot utrinek in izgine, včasih pričakuje poslušalec, da jo bo skladatelj izpeljal v svoji zaključenosti, a se naenkrat pretrga, s čimer popusti tudi intenziteta skladbe. Tako nastane vtis porušenosti in neke notranje ne nujno izvirajoče skladnosti med stvarjalcem in oblikovnostjo, kar smo občutili pri prvem stavku Allegro non troppo. Drugi stavek pa teče dobro v svoji izpeljavi in večji simfonični širokopoteznosti. Ta stavek, Andante semplice, je tudi najboljši in najmočnejši ter tudi najbolj muzikalno učinkovit po svoji intenziteti. Zadnji stavek Allegro con brio, ki je nastal dve leti kasneje od prvih, je razširjena rondo-forma. Izpeljan je dobro, efekten in dobro zveneč. Oba zadnja stavka sta mnogo boljša od prvega; ta učinkujoče preveč razpada v drobne domisleke, ki kažejo na drugi strani bogato barvno invencijo skladateljevo. Vendar prvi stavek ne nudi toliko prepričljive napetosti, kakor je v dokaj večji meri poleg tretjega zlasti drugi stavek. Orkester je ta stavek tudi izrazil najlepše, dočim je morda slabila vrednoto prvega tudi pomanjkljiva izvedba. Interpretacija dirigenta je bila tudi tu na mestu. Najslabši pa je bil v celoti izveden Glazunova Violinski koncert, kar se orkestra tiče. To delo je prepojeno ruskega duha. Violinski del je izpopolnil g. Karlo Rupel, docent Glasbene akademije v Ljubljani, v zelo dobri, virtuoznost zahtevajoči igri, intonančno čisti in muzikalno izpeljani formi do visoke nadpovprečnosti, v lepem tonu, vseskozi črpajoči popolno estetsko-muzikalno danost. Orkester je bil že proti drugi polovici premočan, nečist v pihalih in zlasti v rogovih. V drugem delu smo slišali Beethovna Peto simfonijo v c-molu, op. 67. Simfonično delo, ki bo vedno zanimalo človeštvo ter nudilo oblikovalcu vedno dovolj globine in pronicanja v njeno lepoto. To delo bi bil morda orkester, sodeč po intencijah dirigenta, mnogo bolje izoblikoval, ako bi bil v več skušnjah tehnično pripravljen. Tako pa je bila stvaritev premalo muzikalno plastično podana in je mnogo zgubila zaradi nepreciznosti zdaj v tej zdaj v oni skupini in v prešibkem upoštevanju dinamičnega stopnjevanja na svoji lepoti.

Dirigiral je najmlajši naš dirigent, g. Samo Hubad, ki vedno bolj potrjuje mnenje o svojem velikem talentu. Naštudiral in dirigiral je svoj prvi samostojni koncert. Komaj štiriindvajsetletni dirigent je dosegel časten uspeh, ki je pokazal od njegovih prejšnjih nastopov stopnjo višje. Ne moremo sicer trditi, da je ansambel pod njim dosegel poustvarjalno popolnost, pač pa lahko ugotovimo, da bi gotovo dosegel večjo v bodočem ob večjem številu vaj. Kajti Samo Hubad je v smislu poustvarjalnih intencij marsikaj nakazal, česar pa nismo slišali. V splošnem pa moremo soditi, da se skriva v mladem dirigentu pristni muzikalni duh, ki mu ga nihče ne more dati, tudi najboljša dirigentska šola. Hubad, ki je učenec dirigentske šole dr. D. Svare, teži že zdaj za tem prav vidno, da zajame umetnino v celoti, vendar za zdaj še ni dosegel v tem toliko pozitivnega, kakor v polaganju pažnje na posameznosti izdelave in izpeljave fraze, preciznosti v drobnih mestih itd. To kaže človeka, ki se zaveda, da mora najprej premagati podrobnejše danosti, na katerih je zgrajena celota. Ima pa še tudi to lastnost, da hoče tudi čim bolj plastično in smotrno voditi orkester v teženju za združitev motoričnega, dinamičnega in dramatsko izražajnega nakazovanja. Spričo ugotovljenega lahko upamo, da bomo dobili v njem morda nekoč vodilnega dirigenta velike kvalitete. Pohvalno za Filharmonijo je, da je dala talentu priliko za samostojno delo; saj le ob njem se krepijo moči in raste sposobnost ter se dviga tudi kvaliteta.

Orkester Ljubljanske Filharmonije je bil topot najboljši v primih s koncertnim mojstrom g. Pfeiferjem. Manj čisti v intonaciji so bili sekundi, viole pa niso mogle dati svojega mehkega, toplega zvoka v enotni povezanosti in homogenosti, dočim so bila čela boljša, le nekatera mesta so bila občutno intonančno krhka, basi včasih premočni (Violinski koncert), pihala v skupinah premalo precizna in čista, ta so poleg izredno slabih rogov najbolj motila; pri pavkah bi bilo želeti večje preciznosti: preveliko zaostajanje in večkrat napačen ritmičen poudarek sta občutno motila. Med trobili so bile najboljše pozavne, dočim trobente večkrat distonirajo. Z orkestrom torej nismo mogli biti zadovoljni. Opravičuje ga pa izreden čas, ki mu za pomladanski koncert ni nudil dovolj časa za študij, zato smo Ljubljanski Filharmoniji kljub temu hvaležni, da nam je prav v teh dneh nudila dober program in nam v veselje pokazala mlad talent, ki prinaša lepo upanje za bodočnost naše reproduktivne stvariteljnosti. sil.

Tone Glavan: »Ubili so človeka«

V nedeljo, dne 25. maja je ponovil dramatski krožek »Jelka«, ki predstavlja vrsto mladih ljubiteljev gledališča, igro ali bolje fragment iz življenja v štirih slikah »Ubili so človeka«. Delo, ki je doživelo svojo krstno predstavo na odru frančiškanske dvorane, je spisal Tone Glavan. Njegovo ime je za večino pač novo, čeprav se je tu in tam že oglasil v javnosti s krajšimi proznimi sestavki. Zdaj se je mladi avtor prvič predstavil z večjim literarnim zasnutkom, namenjenim odrski uprizoritvi, ki prav zaradi tega pomeni za začetnika prav tako težaven kakor tvegan poizkus.

Tone Glavan je imenoval svoje delo »fragment iz življenja«. S tem je sam najbolje označil skromni obseg te parabole v dramatski obliki, ki nam v štirih slikah prikazuje usodo po nedolžnem obsojenega in zato kljub pomilostitvi, ki pa žal pride prepozno, dokončno izgubljenega človeka. Pisatelj je svoj »fragment« posplošil s tem, da je postavil zgodbo časovno v »sleherni dan«, in ga tipiziral tudi z opombo, češ da se dejanje lahko godi »kjer koli«. Že to kaže, da mu je šlo v prvi vrsti za poudarek plemenite misli v obrambo človeka. Ni pa mu še bilo jasno, kako naj zagrabi kočljivo snov kot oblikovalec in etični sodnik. Delo hoče biti po eni strani družbena obtožnica, po drugi pa prikazuje psihološko dramo obsojenca, tako da že v tej zasnovi čutimo neko neskladje. Razen tega je avtor še preveč odmaknjen resničnemu življenju, ki ga gleda slej ko prej z očmi mladostnega subjektivizma, oziroma ideološkega hotenja. Posledica tega je tudi mračna učinkovitost snovi, ki bi jo bilo treba tvorno šele oživiti, tako da bi kljub grozi delovala na gledalca odrešujoče.

Uprizoritev, ki je imela izrazito amatersko podobo, je bila docela v skladu z opisanim značajem dela: prikazala je življenjski zgled in poudarila pisateljevo borbeno misel, ni pa mogla dati prizorom večje odrske povezanosti in nazornosti. Izmed igralcev naj posebej omenim le režiserja V. Podgorška, ki je težko in preobremenjeno vlogo po nedolžnem obsojenega jetnika podal še precej zadovoljivo. Scena po zamisli Otmarja Drelseja sicer ni bila nova, vendarle je slogu Glavanovega dela ustrezala. Fr. V.

Italijanščina brez učitelja

24

Poglejte si zdaj, prosim, tele stavke in jih prevedite v svoj zvezek:

Giocándo tútto il giórno, pêrde il súo têmpo. Vivêndo in città, non conósce la primavêra in campágna. Non essêndo contênto del súo libro, asólta la rádio. Avêndo scopêrto il ládro, i poliziôtti si avvicinano. Essêndo partíto a têmpo, arriverà certaménte al trêno.

Zapravljaje toliko denarja ne bo ostal bogat. Braneč (ger.!) svojega očeta, je začel vpiti Ker ne verjame (ger.!) svojim prijateljem, (v)stopa v nevarnost. Potem ko je pisal svojemu bratu, je bil zelo zadovoljen. Ko pride iz kavarne, sreča svojega svaka.

Besede k zgornjim stavkom:

pêrdere — izgubiti	arriváre — dospeti
il têmpo — čas	il trêno — vlak, al trêno — k vlaku, na vlak
vivere — živeti	spêndere — zapraviti
conóscere — poznati	ricco — bogat
la primavêra — pomlad	difêndere — braniti
la campágna — dežela	cominciáre — začeti
ascoltáre — poslušati	gridáre — vpiti
la rádio — radio	entráre — vstopiti
scoprire, part. pass. scopêrto — odkriti	il pericolo — nevarnost
il ládro — tat	scritto, part. pass. glagola scrivere — pisati
il poliziôtto — policist	uscire — ven iti
avvicinársi* — bližati se	incontráre — srečati.
a têmpo — pravočasno	

DVANAJSTA LEKCIJA

Rekli bomo še to in ono o človeškem telesu in si pobliže ogledali osebne zaimke.

Človek diha (respiráre), to je vdihava in izdihava sapo (il fiáto). Če je zaspan, zeha (sbadigliáre); zehanje (lo sbadíglio) je včasih zelo sitna stvar. Če je pa kdo kihnil (starnutáre), so rekli v starih časih: Bog pomagaj! (po italijansko: Salúte!); danes pa kihanje (lo starnúto) kar preslišimo. Če kdo joka (piángere), pretaka solze (la lácrima). Če je kaj smešno (ridícolo, -a), se smejemo (ridere); smeh (il riso) je zdrav. Pomaga celo, da bolje prebavljamo (digerire); dobra prebava (la digestióne) je pa pol zdravja. Kdor nima kaj prebavljati, požira sline (la saliva). Če je preveč, pa pljune (sputáre). Če je komu vroče, se poti (sudáre, traspiráre) in v znoju (il sudóre) svojega obraza služi svoj kruh ali pa Bogu čas krade. Marsikdo bedi (vegliáre) pri svojem delu pozno v noč. Lenuh seveda spi (dormíre) in ga komaj prebudiš (svegliáre). Ko se prebudi (svegliársi), se mu ne da vstati (alzársi). Zmeraj je truden (stánco, affaticáto), čeprav je njegova trudnost (la stanchézza) samo izmišljena. Spanje (il sónno) je seveda neznansko lep dar božji, če te ne moti kdo, ki smrči (russáre). Vzdihuje (sospiráre) pa sleherni človek na svetu in bridkih vzdihov (il sospíro) posebno dandanes ni ne kraja ne konca. Kdor ima kaj ugrizniti (mórdere), lahko žveči (masticáre). Kdor premišljuje, kje bo kaj denarja staknil, se praska (grattársi) za ušesom. Kdor je nahóden, se usekuje (soffiársi). Kdor česa ne ve, zmaje z rameni (stringersi nélle spálle), kdor pa hoče dati glasno priznanje, ploska (báttere le máni). Kretnje z rokami (il gêsto), zlasti pa hoja (l'andatúra f.) so pri vsakem človeku različni: eden lepo hodi (andáre) ali stopa (camminárе), drugi spet teče (córrere); pri tem pa se kaj rad spotakne (inciampáre) ali pa zdrsne (scivoláre, sdrucciolárе). Umerjen korak (il pásso) je vedno lep. Če kdo stoji, mu pravi Italijan, da »stoji na nogah«: stáre in piêdi; če pa sedi, mu pravi: stáre a sedêre. To je čudno, pa resnično. Sesti (usesti se) se pravi sedérsi, poklekniti — méttersi in ginôcchia, uleči se k počitku — coricársi.

Po postavi (la figúra, la statúra) človek raste (créscere, diventár grande = postati velik) do svojega 24. leta; lahko je vitek (snêllo, slanciáto), čokat (tarchiáto, tôzzo), suh (mágro), debel (grôsso), zajeten (corpulênto), močan (fôrte), šibek (débole). Po videzu (l'aspêtto m.) je kdo lahko bled (pállido), lep (bêllo), grd (brútto), ljubek (bellíno, carino).

Peteri čuti (i cinque sênsi) so: vid (la vísta), videti — vedére; sluh (l'udíto), slišati — sentire, udíre; vonj (l'odorato), vohati, čutiti vonj — odoráre; vonj (lastnost) — l'odóre; tip (il tátto), tipati — tattáre; okus (il gústo), okušati — gustáre.

Un bêl mestiêre.[1]

L'impiegáto[2] Grampámpuli è sopracârico[3] di lavóro[4] e il principále[5] gli[6] mánda[7] un gióvane[8] apprendista[9] per aiutárlo[10].

»Che côsa dêbbo[11] fáre[12]?« dománda[13] il giovanétto[14]. »Il principále mi ha détto[15] di méttermi[16] a vôstra disposizióne[17].«

»Oh, brávo, mettétevi[18] là súlla pôrta[19], e se[20] sentíte[21] che arriva[22] il principále... venítemi[23] a svegliáre!«

* Povraten glagol: avvicináre + si = bližati + se. V prihodnji lekciji bo govora o njih.

1 posel. — 2 uradnik. — 3 preobložen. — 4 delo; di lavoro = z delom. — 5 šef. — 6 mu; jutri boste že vedeli, kaj to pomen (= nenaglašena oblika osebn. zaimka za 3. sklon 3. osebe!). — 7 mandare = poslati. — 8 mlad. — 9 vajenec ;praktikant. — 10 per aiutarlo = da bi mu pomagal. — 11 moram. — 12 storiti. — 13 vpraša. — 14 mladenič, fant. — 15 mi ha detto = mi je rekel. — 16 di mettermi = naj se postavim. — 17 razpolaga. — 18 postavite se. — 19 là sulla porta = tja k vratom. — 20 če. — 21 tu: slišite. — 22 prihaja. 23 pridite me...

Zahvala

Zahvaljujemo se vsem, ki so z nami spremili našo dobro

mamico

k počitku; častiti duhovščini, častitim sestram »Šlajmerjevega doma«, gospodom zdravnikom in vsem odkritim prijateljem in znancem za toplo sočustvovanje, lepe besede in krasno cvetje.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v sredo, dne 28. maja, ob sedmih zjutraj v frančiškanski cerkvi.

Finkovi

Zahvala

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki so spremili našega

Slavka Osterca

na njegov poslednji dom. — Vedno bom hvaležna preč. gospodu Berlecu za poslednjo tolažbo, gospodoma zdravnikoma dr. Volavšku in dr. Janešu, častitim sestram in strežnikoma za požrtvovalnost v pokojnikovih zadnjih urah; zahvaljujem se gospodu rektorju Trostu, gospodu Šturmu in gospodu Bizjaku za poslovilne besede, dirigentu Maroltu in zboru. Prav tako se zahvaljujem za spremstvo gospodu ravnatelju Betettu, profesorskemu zboru, zastopnikom društev in ustanov, prijateljem, znancem in učencem pokojnika ter vsem darovalcem cvetja. — Moja zahvala pa velja tudi vsem tistim, ki se pokojnika s toplo mislijo spominjajo.

V Ljubljani, dne 27. maja 1941.

Marta Osterc-Valjalo.

Janez Gregorin:

Pot v meglo

Sami zase so ostali vrhovi. Daleč od njih se je bil ta čas izgubil človek, ki v soncu tako brez strahu stika po njihovih stenah in grebenih tudi za najbolj skritimi potezami v njihovih značajih. Niso še spale gore ob tej uri, pogovarjale so se med seboj čez slemena in grebene: kamnitni plaz, ki je z ene zagodel v noč, je z glasom našel pot do druge. Odzvala se je z dolgim, zateglim rohnenjem, ki je preromalo širok krog. Bridko je presekal tišino sanj spodaj po gozdovih, da so drevesa nemirno zgibnila z listjem in da je boječe začivkal ptič, ki si je bil poiskal za čez noč na veji varno posteljico.

Vse se je spremenilo, vse oblike so se združile, zdelo se je kakor bi se bile poteple v pradavni, sivi čas, ko se je svet šele rojeval v temi in zmedi. Strah pred črno nočjo je segnal živali v varne kraje, pa tudi ljudje so si zaželeli luči in gorkega prostora, kamor se temine ozirajo le od daleč.

Luč druži v tej mali kuhinji vse: oskrbnico, deklo, Ihto, Meniha — štiri ljudi, ki se v tem malem, svetlem gnezdu sredi prepadov noči čutijo kakor brodolomci, ki so našli gostoljuben pristan.

To varno pribežališče vzbuja zaupljivost, samozavest jim daje in vero v moč nad silami teme. Zunaj tega kroga pa preži noč, kjer hudi duh uganja svoje grde neumnosti, izpreminja skale v hiše in pohlevno čer v potuhnjenega orjaka, ki na samotnem kraju čaka poznega popotnika Čudni glasovi se od časa do časa love po skalnih globelih, letajo iz zagat na odprte kraje, se dvigajo in potihujejo šele na nebu nad skalnimi grebeni, potem ko so speči zemlji potožili bridkost. Zdaj pa zdaj zašumi veter, ki se plazi prihuljeno ob tleh in boječe obvohava travo kakor potepen pes neznane sledove.

Ihta in Menih pijeta, in onidve tudi kdaj pa kdaj primeta za kozarec.

Menih čez čas seže po rdeči škatli in kmalu se z orglic oglasi polka. Ihta brlizgne, plane pokonci, prime oskrbnico čez pas, pôd zapoje in od ostrih sekačev, ki s silo udarjajo, se začno cefrati deske.

Ko zasopla spet obstaneta, zunaj razločno zahrešči pesek. Težki koraki se zaslišijo. Od okovja razžrte stopnice zastokajo in že se odpro vrata.

Do pasu gola človeka vstopita. Znoj se kadi ž njiju. Dober večer voščita in snameta bremeni. Ihta pa si misli, ko gleda odložena nahrbtnika, ki se prav gotovo še nista znebila duha po novem, »daleč ne bosta prišla, huda nista«.

Starejši je širokopleč, ogorel, v obraz nekam spominja na skobca. Pod širokim čelom žde rjave, veljave gotove oči; vase se zde zaverovane, čeprav razločno pogledujejo tja čez, proti kuhinji. Ob povešenih ustnah, nad katerimi raste podjetno pristriženi puh, se na vsakem licu črtata po dve zarezi, ki izdajata samostojnega in trmastega človeka.

Drugi je majhen, tenak, po pepelnato bledih prsih kaj skromno porasel, šibkih kosti, slabokrven, reven na prvi pogled. Z drobnega, komaj za kovaško pest velikega obraza gre nekaj, kar je nemara že veliko ljudi spravilo v slabo voljo. Morda so to predrzne, mišje oči, ki govore o ujedljivem, jezičnem človeku. Nekaj pa pravi Menihu, ki zmeraj že prvi pot pretehta neznane ljudi, ko še sam ne ve kdaj, da je fant predrzen najbrž samo takrat, kadar se mu ni bati ne klofute, ne robatega odgovora, sredi med ljudmi, ki so na njegovi strani in povrhu tudi v večini.

Srajci potegneta nase, sedeta za mizo in pijeta vroči čaj, ki jima ga prinese oskrbnica. Potem pa se menita potihem, kdo ve o čem, saj je glavna beseda spet oživela v kuhinji, kjer sedita dve motovili, ki se po vsem videzu dobro poznata tod okrog z ljudmi in gorami.

Ko se Menih naveliča igrati, zadene pogovor ob to in ono reč, in marsikakšna zgodba spet oživi v spominu.

In tako zvesta pozna turista, kako je Brinovčev Lojz rešil oskrbnico, ko so spomladi pridrvele z višav vodé, podrle leseni most v Globeli in potegnile v valovje njo ter šest let staro hčerko. Lojz jo je s kavljem, s kakršnim pehajo drvarji hlode, zvlekel h kraju. Dva meseca je ležala Hčerko, ki je znala tako lepo peti, pa je vzela voda. Šele pred dobrim mesecem je pastirček na bistriškem produ v gostem jelševju zagledal ročico, ki je molela iz grušča. Možje so potem izgrebli trupelce, ki je bilo že vse skaženo, in župnik je pokopal ubogo Tinco, pa še bratranec iz semenišča mu je pomagal, ko sta jo pokopavala in brala za večni mir in pokoj. Tako pridna punčka je bila. Bil je lep pogreb in vsa vas se je tisti dan zbrala na pokopališču, čeprav je lilo kakor iz škafa.

Ko tako pripoveduje, jo oblijejo solze, da si mora s predpasnikom čez obraz, saj se ji posili spomin na žalostni prizor in na dekletce, ki je bilo tako dobro za učenje, da sta jo z možem sklenila nekoč poslati še v mestne šole. Boljši kruh naj bi jedla, na stara leta, ko bi onadva že onemogla, pa bi jima še lahko pomagala. Zdaj je pa vse prišlo v nič. En mesec že leži na brezenskem britofu.

Počasi se ljudi loti dremotnost. Ura gre kar na deseto, in v samoti se človek naveliča bdenja prej kakor na ravnem, kjer je toliko hiš in kjer svetijo še pozno v noč. Potihem pa si oskrbnica tudi misli, da je bolje, če požgo manj smrdljivca, saj je postal že od sile drag. Ko se ji nekajkrat potoži, da mora z dlanjo pred usta, tudi Ihta in Menih pokažeta voljo za počitek.

Pomalem pobereta ropotijo, kar je imata, in potisneta nahrbtnika pod klop.

Zdaj se tudi onima drugima ne kaže več zamujati. Brž plačata, zakaj na vse zgodaj bosta že odrinila.

Medlo brli sveča v hladnem skupnem ležišču, ko se razpravljajo. Skozi reže kdaj pa kdaj pihne sitni veter in plamen zaplapola. Končno ugasnejo luč, in tema in dnevni napor prisilita drugega za drugim, da zapre oči.

Brez sanj spita Ihta in Menih, ko zunaj razsaja in rohni naglo narasli veter.

Eden od onih dveh pa še dolgo ne more zaspati, lep čas še bdi, upira uči v temo in posluša. Drugi medtem že sanja, pa prav gotovo nekaj zoprnega, kajti neprestano ječi, se obrača in preklada po ležišču. V stari mizi pa škrta, neutrudno škrta »smrtna ura«. Glasovi enakomernega sopenja polnijo tihi prostor, speči ljudje nevede spreminjajo pusto, mrzlo, skoraj sovražno izbo v prijetno, domače bivališče.

Spodaj pometa dekla in pospravlja mize za drugi dan, da bodo škrici, ki imajo preveč denarja, spet lahko nasmetili. Ko preloži knjigo, ji pride na misel, da bi pogledala, kdo sta prav za prav ta dva, ki sta prišla tako pozno. Enega je že krstila za »Rjavčka«, vse drugače je čeden in prikupen kakor Menih ali pa Ihta. »Mihelčič Tone« in »Boris Končan«, bere.

Nazadnje je tudi njeno delo v kraju. Ob spominu na »Rjavčka« stopi k ogledalu, si popravi lase in se narahlo poboža po kitah. Trudna od dnevnega napora se z lučjo odpravi počasi po stopnicah, kar se da previdno gre, saj ji je tako že pred časom zabičala oskrbnica, da ne bi budila gostov.

Končno vso hišo objame spanec. Tiho postane, le tečaji vrešče, kadar se vanje s silo zažene srditi krivec.

(Dalje.)

Credito Italiano

Banca di interesse nazionale

Sede sociale: **GENOVA**
Direzione centrale: **MILANO**
Capitale e riserva: **Lit. 623,394.040·—**
Sede di Trieste: Piazza C. Ciano

Tutte le operazioni di banca, cambio e borsa. Servizio speciale per le relazioni commerciali con l'estero.

Filiali in tutta Italia.

Banche affiliate:
Banca Dalmata di Sconto: Zara, Spalato, Sebenico ● Banca Italo Francese di Credito: Parigi, Nizza, Tunisi ● Banco Italo Egiziano: Alessandria, Cairo, Port Said ecc. ● Banca Italiana per la Cina: Sciangai ● Banca Italo Belga: Antwerpen, San Paolo, Rio de Janeiro, Buenos Aires ecc.

Credito Italiano

Zavod obče narodnega značaja

Sedež družbe: **GENOVA**
Centralna direkcija **MILANO**
Glavnica in rezerva: **Lit. 623,394.040·—**
Sedež v Trieste: Piazza C. Ciano

Vsi bančni, tečajni in borzni posli. Specijalna služba za trgovske posle z inozemstvom.

Podružnice po vsej Italiji.

Združeni in afiliirani zavodi:
Banca Dalmata di Sconto: Zader, Split, Šibenik ● Banca Italo Francese di Credito: Paris, Nica, Tunis ● Banco Italo Egiziano: Aleksandrija, Kairo, Port Said itd. ● Banca Italiana per la Cina: Šangaj ● Banca Italo Belga: Antwerpen, San Paulo, Rio de Janeiro, Buenos Aires itd.

Snoči je mirno v Gospodu zaspala, v 92. letu svojega življenja naša ljubljena sestra in teta, gospa

Ivana Grilec
roj. Bonač

vdova po tajniku Ljudske posojilnice

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, dne 28. maja, ob štirih popoldne z žal, iz kapelice sv. Petra.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v petek ob pol 8 v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Prosimo tihega sožalja.

V Ljubljani, dne 27. maja 1941.

Žalujoči ostali.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo žalostno vest, da je danes zjutraj po daljšem trpljenju boguvdano umrl naš dobri tast in stric, gospod

FRANC STENTA

pisarniški ravnatelj okr. sodišča v pokoju in hišni posestnik

Pogreb blagega pokojnika bo v sredo, 28. maja t. l., ob 17. uri iz mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti št. 9 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 27. maja 1941.

Žalujoči ostali

Mali oglasi

Posestva

»REALITETA«
posestna posredovalnica v Ljubljani je samo v PREŠERNOVI ULICI 54 Nasproti glavne pošte Telefon 44 – 20

Vsako nepremičnino v Ljubljani in njeni okolici kupimo. »Realiteta«, Prešernova ulica 54-I, nasproti glavne pošte. Telefon 44-20.

Trgovsko hišo v centru Ljubljane, trije trgovski lokali, več stanovanj, dvo- in enosobnih, letni brutto-donos 100.000 din, naprodaj za milijon din — Naslov v upravi 8135.

Sobe

Oddajo:

Sobo prazno ali s pohištvom, s posebnim vhodom in sončnato, oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8123.

Dve mali sobici opremljeni z eno posteljo takoj oddam. Sv. Petra cesta 30, pritličje.

Šivalni stroji

Šivalni stroj specijalni ženski, ki šiva, entla in je za šivanje gumbov poceni naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca«, pod št. 8174.

Šivalni stroj, ženski, dobro ohranjen kupim. Ponudbe je poslati na Ivan Vidmar, vas in pošta Zagradec št. 18, Dolenjsko.

Poizvedbe

za živali

Konj z žigom 1477 rjav (pram), ki ima ožuljena prsa od komata, še vedno ni v rokah pravega lastnika. Kdor mi ga izsledi, dam **1500 dinarjev nagrade.** Matija Zobec, Goriča vas 36, p. Ribnica, Dolenjsko.

Pohištvo

Spalnica, jedilnica in drugo pohištvo se ugodno proda. Naslov v upravi pod štev. 8164.

Razno

Monograme za robce in perilo, gumbe, gumbnice, entel, ažur, predtisk izvršimo takoj. Tamburiranje oblek, vezenje perila. **Matek & Mikeš** Ljubljana, Frančiškanska ulica nasproti hotela Union

Žavese za zatemnitev praktične in poceni dobavlja **Danilo Puc** tapetnik Slomškova ulica štev. 9.

Dražba lesa

Začasna drž. uprava razlaščenih gozdov v Ljubljani, Cesta 29. oktobra, št. 24-I. bo prodala na javni dražbi dne 17. junija 1941 cirka 1.630 plm tesanih tramov fco vagon Straža. Pojasnila in tiskovine so na razpolago pri gornji upravi in pri šumski upravi v Straži pri Novem mestu.

KUPUJTE SLOVENEC IN ZAHTEVAJTE GA POVSOD

Službe

Dobe:

Usnjarskega pomočnika in učenca sprejme takoj Gliha Ivan, Kostanjevica, Dolenjsko.

Kolesa

Damsko in moško kolo tovarniško nova, najboljše italijanske znamke za zelo nizko ceno naprodaj. — Generator delavnica, Tyrševa 13. (Figovec, levo dvorišče.

Prodamo

Štedilnik rabljen, 2 ½ plošče, babren kotlič, se proda. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8059.

Živali

Pes voljčjak je ušel št. 422. Sliši na ime »Sobo«. Kdor ga javi, dobi nagrado pri Strojanšek, Ljubljana, Stare pravde št. 1.

Umrla nam je naša ljubljena mama, stara mama, sestra, teta in tašča, gospa

Amalija Lasner
roj. Demšar

vdova po žel. uslužbencu

Pogreb drage pokojnice bo v četrtek, 29. maja ob ½3. uri popoldne z žal. kapele sv. Marije, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 27. maja 1941.

Žalujoči: **Ljudmila** por. **Kranjc**, hčerka, in rodbine: **inž. Kranjc, Demšar, Dular** in **Hren.**

ZAHVALA

Vsem, ki ste počastili spomin mojega ljubega soproga, našega dobrega očeta, gospoda

MATIJE ZAMIDA

vsem, ki ste ga spremili do groba, vsem, ki ste mu darovali cvetje in vsem, ki ste žalovali z nami, se toplo zahvaljujemo.

RODBINA ZAMIDA

Green: 26

Luč in tema

Pograbil me je za roke in vlekel v gorenje nadstropje. Šele na hodniku me je spustil. Naslonil se je na ograjo ter pogledal doli.

»Kdo je to?« je zaklical »Kdo je ta?«

Začuden nad tem vedenjem, sem tudi jaz pogledal in zagledal sem Henrika Claveringa, ki je prihajal iz salona.

»Gospod Clavering je,« sem mu dejal, »kaj ga ne poznate?«

Harwell se je naslonil na zid.

»Clavering — Clavering!« je mrmral.

Naenkrat je poskočil, kot bi hotel napasti mene. Zginil je njegov stoični mir, grozničavo se je prijel za ograjo, iz oči mu je gorel živ ogenj. Ni se mogel brzdati, pa je glasno zaklical:

»Ali hočete zvedeti, kdo je Leavenworthov morilec? Evo ga — Clavering!«

In kot pijan je stekel.

Šel sem za njim, trkal na njegova vrata, vse zastonj. Klical sem ga po imenu, vse zastonj. Odločil se je bil, da ne pove nič več, a tudi jaz ga nisem hotel izgubiti izpred oči. Vrnil sem se v knjižnico, napisal mu nekaj vrstic, da mi razjasni to grozno obtožbo. Označil sem mu, da ga čakam drugi dan ob šestih zjutraj v svojem stanovanju.

Nato sem hotel obiskati Mary, a ta je bila že odšla v svojo sobo.

»Gladka je kot jegulja,« sem se jezil, »ogrnila si je tajni plašč, pa pričakuje od mene, da bi jo spoštoval, kakor so spoštovani odkriti častiti značaji.«

Ravno sem hotel oditi, ko je prišel k meni hišnik Tom in mi izročil posetnico.

»Gospica Leavenworth prosi, da ji oprostite, ker je preveč izmučena, da bi še danes koga sprejela.«

Stopil sem na stran, da bi bral karto in takoj sem opazil po pisavi, pisani z drhtečo roko, da jo muči vest.

»Ne vprašujte me več, ker vam ne morem odgovoriti. Zadeva se mora razviti sama od sebe. Težko mi je, da vas moram tako odsloviti, a drugega izhoda ni. Bog me naj varuje pred obupom. Ker se ne moremo več tako sestajati brez neprilik, bo bolje, da prenaša vsak svoje skrbi sam zase. Gospod Harwell vas jutri obišče. Zdravstujte! M.«

Ko sem bil že na vogalu 32. ulice, sem začul za seboj hitre korake. Obrnil sem se in videl sem Toma.

»Oprostite, gospod,« me je nagovoril, »če vas nadlegujem, a imam nekaj važnega povedati. Ko ste me zadnjič vprašali, kdo je bil oni gospod, ki je obiskal na dan umora gospico Eleonoro, vam nisem povedal, kakor bi bil moral. Detektivi so to hoteli iztisniti iz mene, pa sem se ustrašil. A vi gospod, ste prijatelj družine in ste videli, da je bil ta gospod — najbrž že kdor koli — danes zopet v hiši ter se dal najaviti gospici Leavenworthovi kot Clavering. »Da,« je nadaljeval, ko je videl, kako sem se začudil, »tudi jaz sem rekel Fany, da se zelo čudno vede ta tujec.«

»Pa.«

»Gospod Raymond, jaz sem vam dolžan še nekaj povedati, kar nihče ne ve razen mene in Fany in bi moglo dobro priti, da najdemo morilca.«

»Ali je to res, ali samo sum?«

»Dejstvo, gospod! Vidite, povedal bi bil to že gospodu Gryceju, a ta vedno misli, da človek več ve nego pove.«

»K stvari, prijatelj, k stvari!«

»Bilo je takole. Tisti večer, ko je bil naš gospodar umorjen, je prišel v našo hišo Clavering Robbins, ali kakor se že imenuje, a nihče ga ni videl oditi.«

»Kaj hočete s tem povedati?«

»Čisto golo resnico. Ko sem se vračal od gospice Eleonore h gospodu Robbinsu, kakor se je takrat predstavil, je dejala da je bolna in da ga ne more sprejeti. On pa ni odšel, kakor bi se bilo spodobilo, temveč šel je v salon in se tamkaj ulegel. Moralo mu je biti mučno, ker je bil bled, in me je prosil za čašo vode. Šel sem v kuhinjo, da mu natočim vode. Še prej pa, nego sem natočil, sem čul odpirati prednja vrata.«

»Kaj je to?« je vprašala Fany.

»Ne vem, morda noče gospod več čakati.«

»In potem ne potrebuje vode.«

Odložil sem čašo in odšel sem k njemu, a njega ni bilo več. Ali je bil odšel, ali se je pa bil kje v temi skril...«

Ničesar nisem odgovoril, a začudil sem se tako, da sem komaj premagal svoje začudenje.

»Vidite, nikdar ne bi govoril tako o človeku, ki obiskuje naše gospice, toda mi vsi vemo, da je bil ono noč v naši hiši človek, ki je moral umoriti našega gospoda, ker Hana tega ni mogla storiti.«

»Gospica Eleonora torej ni sprejela onega moža?«

»Kakor sem že rekel, gospod. Ko je pogledala vizitko, je bila početkoma neodločena, a potem je rekla, kakor sem vam rekel. Ne bi se bil tega spomnil, da ni danes prišel zopet isti gospod, toda pod drugim imenom. Jaz ne mislim ničesar hudega o njem, ali Fany me je nagovorila, da vam povem. To je vse, gospod!«

Doma sem zabeležil med osumljene tudi ime, katero sem zaznačil s »C«.

XVIII.

TWEMANN! TWEMANN! TWEMANN!

Ravno je odbila ura šest. Ob tej uri sem določil razgovor s Harwellom in ta ni smel izostati. Naznanil sem Gryceju, da ga bom zvečer obiskal. Harwell me je že pričakoval. Tajnika sem pozdravil kolikor sem ga mogel prisrčno in ga poprosil, da mi pove obljubljeno pojasnilo.

Kolikor sem mogel spoznati, ni imel Twemann Harwell ničesar pojasnjevati. Prišel se je samo opravičiti, zakaj je snoči rabil tako ostre besede. Trdil je, da nima nikakih dokazov za včerajšnjo trditev.

»No, dragi moj,« sem pričel, »vi ste vendar morali imeti kakšen razlog za tako strašno obtožbo, ali ste pa bili znoreli.«

Samo namršil je obrvi in me sovražno pogledal.

»Pod vplivom velikega presenečenja padejo lahko izjave, ki jih ne more človek opravičiti s tem, da je znorel.«

»Veliko presenečenje? E, potem vi poznate gospoda Claveringa, ker če bi bil vam tujec, bi se ne bili tako strašno iznenadili...«

Igral se je nemirno s prsti in molčal.

»Izvolite sesti!« sem mu ponudil skoraj zapovedujoče. »Zadeva, zaradi katere sem vas pozval, je važna. Obljubili ste mi, da mi boste povedali vse, kar vam je znano o gospici Eleonori.«

»Ponovno vam pravim,« me je prekinil, »da bi bil že davno povedal, če bi kaj vedel, da se gospica Eleonora reši strašnega suma.«

»Ne izvijajte se! Vi nekaj veste in pozivam vas v imenu pravičnosti, da pred menoj ničesar več ne prikrivate.«

»Varate se. Meni ni ničesar znano! Tudi jaz premišljujem o zadevi, toda moja vest mi ne da izraziti teh misli, ker nočem brez dokazov koga obdolžiti in tako še sam sebe vleči v neugoden položaj.«

»Vse lepo, a ovreči ne morete, da ste obdolžili umora gospoda Henrika Claveringa in to pred menoj. Storili bi dobro delo, da se jasneje izrazite o tej obdolžitvi.«

Za tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič